

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
HERCEGOVAČKO NERETVANSKA ŽUPANIJA/KANTON
ŽUPANIJSKI/KANTONALNI SUD U MOSTARU
Broj 07 0 K 014237 17 K
Mostar, 17. 3. 2023. godine

U IME FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Županijski/Kantonalni sud u Mostaru u vijeću sastavljenom od suca Marina Zadrića, kao predsjednika vijeća, sudaca Darke Zovka i Elisa Sultanića, kao članova vijeća, i uz sudjelovanje Dragane Leko kao zapisničara u kaznenom predmetu protiv optuženika Vjeke Kalača zv. Zenga zbog kaznenog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142. preuzetog KZ SFRJ po optužnici Županijskog/Kantonalnog tužiteljstva u Mostaru broj T07 0 KT RZ 0009507 14 od 27. 4. 2017. god., koja je činjenično korigirana dana 16. 3. 2023. godine, nakon održanog glavnog i javnog pretresa u dane 23. 1., 8. 2., 9. 2., 23. 2. i 16. 3. 2023. god. u nazočnosti optuženika Vjeke Kalača zv. Zenga, njegovog branitelja Nine Gvozdića, odvjetnika iz Mostara i tužiteljice Županijskog/Kantonalnog tužiteljstva u Mostaru Vesne Pranjić donio je i javno dana 17. 3. 2023. god. u nazočnosti optuženika, branitelja optuženika i tužiteljice objavio slijedeću

P R E S U D U

Vjeko Kalač zv. Zenga, sin Rame i majke Nevenke, rođene Spužević, rođen 17. 12. 1952. godine u Mostaru, gdje je stalno nastanjen na adresi Rodočkih branitelja br.2., JMBG 1712952150018, Hrvat, državljanin Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske, umirovljenik, završio srednju školu, oženjen, otac dvoje djece, nije služio vojsku, nema čin rezervnog vojnog starješine, vodi se u vojnoj evidenciji u Mostaru, odlikovan spomenicom domovinskog rata, lošeg imovnog stanja, ranije neosuđivan, ne vodi se drugi kazneni postupak

K r i v j e

Što je

Za vrijeme oružanog sukoba između Armije Bosne i Hercegovine i Hrvatskog vijeća obrane, u svojstvu pripadnika Hrvatskog vijeća obrane, kršeći pravila međunarodnog prava i to odredbu čl. 3. st. 1. tč. a) IV Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba za vrijeme rata od 12. kolovoza 1949. godine, nanio povrede tjelesnog integriteta civilu bošnjačke nacionalnosti, tako što je:

Dana 24. 9. 1993. godine, nakon što su iz zatvora „Heliodrom“ u Mostaru, izvedeni zarobljeni civili bošnjačke nacionalnosti Sead Šafro, Merkez Marić, Azrudin Brodlić i Sulejman Pandur, odjeven u vojnu uniformu i naoružan automatskom puškom, prijetio da će ubiti zatvorenika Seadu Šafro govoreći mu da municijom koja je namijenjena za njegovu glavu napuni okvir automatske puške, a kada su spomenute zatvorenike dovezli do „Gatačkih kuća“ u naselju Rodoč, izdvojio ga od ostalih zatvorenika i doveo do grupe nepoznatih pripadnika HVO-a od kojih ga je jedan udario pa je pao na tlo te mu prišao držeći automatsku pušku u pravcu njegove glave i rekao mu da stane uz zid garaže a zatim mu naredio da trči, pa nakon što je oštećeni Sead Šafro, bojeći se za svoj život, potrčao prema tranšei, iz automatske puške kojom je bio naoružan, iako je znao da će pucanjem iz vatrenog oružja tjelesno ozlijediti, sli je to i htio, ispalio rafal u predjelu njegovih nogu, nanijevši mu prostrijelnu ranu desne potkoljenice

i višekomandni komplicirani prijelom donjeg dijela desne potkoljenice, uslijed kojih povreda je oštećeni pao, osjetio snažnu bol, izgubio svijest i počeo krvariti, a zatim došao k svijesti i pozvao medicinsku pomoć nakon čega je upućen u bolnicu na liječenje.

Dakle, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba između HVO-a i Armije BiH, nanio povrede tjelesnog integriteta civilnoj osobi,

Čime je počinio kazneno djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142. st. 1 preuzetog KZ SFRJ

pa ga sud primjenom istih zakonskih propisa, kao i čl. 41., 42. i 43. preuzetog KZ SFRJ

OSUĐUJE NA KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 2 (DVIJE) GODINE I 6 (ŠEST) MJESECI

Temeljem čl. 202. st. 4. ZKP F BiH optuženik se oslobađaju plaćanja troškova postupka iz čl. 199. st. 2. tč. a) do g) ZKP F BiH koji padaju na teret proračunskih sredstava.

Temeljem čl. 212. st. 3. ZKP F BiH oštećeni se sa imovinskopравnim zahtjevom upućuje na parnicu.

O b r a z l o ž e n j e

Korigiranom optužnicom optuženiku Vjeki Kalaču se stavlja na teret da je za vrijeme oružanog sukoba između Armije Bosne i Hercegovine i Hrvatskog vijeća obrane, u svojstvu pripadnika Hrvatskog vijeća obrane, kršeći pravila međunarodnog prava i to odredbu čl. 3. st. 1. tč. a) IV. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba za vrijeme rata od 12. kolovoza 1949. godine, nanio povrede tjelesnog integriteta civilu bošnjačke nacionalnosti, tako što je dana 24. 9. 1993. godine, nakon što su iz zatvora „Heliiodrom“ u Mostaru, izvedeni zarobljeni civili bošnjačke nacionalnosti Sead Šafro, Merkez Marić, Azrudin Brodlić i Sulejman Pandur, odjeven u vojnu uniformu i naoružan automatskom puškom, prijetio da će ubiti zatvorenika Seadu Šafro govoreći mu da municijom koja je namijenjena za njegovu glavu napuni okvir automatske puške, a kada su spomenute zatvorenike dovezli do „Gatačkih kuća“ u naselju Rodoč, izdvojio ga od ostalih zatvorenika i doveo do grupe nepoznatih pripadnika HVO-a od kojih ga je jedan udario pa je pao na tlo te mu prišao držeći automatsku pušku u pravcu njegove glave i rekao mu da stane uz zid garaže a zatim mu naredio da trči, pa nakon što je oštećeni Sead Šafro, bojeći se za svoj život, potrčao prema tranšei, iz automatske puške kojom je bio naoružan, iako je znao da će pucanjem iz vatrenog oružja tjelesno ozlijediti, sli je to i htio, ispalio rafal u predjelu njegovih nogu, nanijevši mu prostrjelnu ranu desne potkoljenice i višekomandni komplicirani prijelom donjeg dijela desne potkoljenice, uslijed kojih povreda je oštećeni pao, osjetio snažnu bol, izgubio svijest i počeo krvariti, a zatim došao k svijesti i pozvao medicinsku pomoć nakon čega je upućen u bolnicu na liječenje.

U konkretnom slučaju potvrđena optužnica je izmijenjena tako što je tužiteljica umjesto riječi „htijući ga tjelesno povrijediti“ stavila riječi „iako je znao da će pucanjem iz vatrenog oružja tjelesno ozlijediti, sli je to i htio.“ Dakle, optužnica je činjenično korigirana u skladu sa dokazima izvedenih tijekom postupka.

Mogućnost izmjene optužnice izričito je propisana odredbom čl. 290. ZKP F BiH. Prema citiranoj zakonskoj odredbi ako tužitelj procjeni da izvedeni dokazi ukazuju da se izmijenilo činjenično stanje izneseno u optužnici koja je potvrđena on može do okončanja dokaznog postupka izmijeniti optužnicu. U danoj procesnoj situaciji sud može radi pripremanja obrane

glavni pretres odgoditi. Izmijenjena optužnica, prema istoj procesnoj odredbi, ne podliježe potvrđivanju. Dakle, potvrđena optužnica je korigirana prije zaključivanja glavnog pretresa, dostavljena je sudu, optuženiku i njegovom branitelju u pismenoj formi, što su oni i potvrdili, optuženik i njegov branitelj su se izjasnili da razumiju korekcije i ne traže odgađanje rasprave radi pripreme obrane i možebitnih prijedloga za novim dokazima glede korigirane optužnice.

Izvršene korekcije optužnog akta su proizašle iz izvedenih dokaza pri čemu se u radnjama optuženika nije ništa mijenjalo u smislu da bi se optuženiku stavile na teret neke nove radnje koje nisu bile navedene u potvrđenoj optužnici. Izvršene modifikacije činjeničnog opisa djela se u potpunosti odnose na iste događaje u realnom i pravnom smislu na način da nisu izvršene bitne promjene u činjeničnom supstratu djela jer su u odnosu na optuženika ostale sve one činjenice i okolnosti koje su i prvobitnom optužnicom optuženiku stavljene na teret. Radnje za koje se optuženik tereti ranijom optužnicom su u osnovi identične – u pitanju je isti događaj povodom kojeg se predmetni postupak vodio, izvršena izmjena je učinjene radi jasnijeg i preciznijeg opisa kaznenog djela, pri čemu je činjenični opis usklađen sa izvedenim dokazima na glavnom pretresu.

Navedene izmjene tužitelj je ovlašten izvršiti, usklađujući izmijene sa izvedenim dokazima na glavnom pretresu. Ovo i stoga što činjenični supstrat djela iz optužbe ne predstavlja samo skup objektivnih okolnosti već i zaključaka o njihovom značaju a koji su utemeljeni na slobodnoj subjektivnoj ocjeni tužitelja. Slijedom iznesenog potpuno je jasno da je u konkretnom slučaju tužitelj imao uporište u naprijed iznesenoj zakonskoj odredbi za izmjenu činjeničnog opisa djela iz optužbe i to na temelju svoje subjektivne ocjene izvedenih dokaza na glavnom pretresu.

Iz navedenih razloga ovaj sud je kod donošenja odluke o krivnji pošao od izmijenjene optužnice jer je u konkretnom slučaju optužnica izmijenjena u skladu sa dokazima koji su izvedeni tijekom postupka. Inače je mogućnost izmjene optužnog akta propisana u odredbi čl. 290. ZKP F BiH. Prema citiranoj odredbi ako tužitelj procijeni da izvedeni dokazi ukazuju da se izmijenilo činjenično stanje izneseno u optužnici on može do okončanja dokaznog postupka izmijeniti optužnicu. Ovaj su nalazi da se ne radi o takvoj izmjeni kojom se prvobitna opisana kriminalna djelatnost optuženog proširuje jer je u osnovi ona identična i u prvobitno podnesenoj optužnici i u izmijenjenom optužnom aktu. Radnje za koje se optuženi tereti ranijom optužnicom su u osnovi identične, u pitanju je isti događaj povodom kojeg se predmetni kazneni postupak vodio, izvršena izmjena se isključivo odnosi na istu situaciju koja je prethodno optuženiku stavljena na teret, pa se u ovim okolnostima ne može govoriti o proširenju optužnice, odnosno o tome da je izvršenom izmjenom optuženiku na teret stavljena nova kriminalna djelatnost za koju u prvobitnoj optužnici nije terećen.

Tužiteljstvo je u optužnici navelo kao zaštićenu osobu zarobljenog civila bošnjačke nacionalnosti, a i sud je temeljem izvedenih dokaza utvrdio da je oštećeni Sead Šafro bio zarobljeni civil te da je optuženik radnjama za koje je optužen krivim kršio odredbe članka 3. stavak 1. točka a) Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba za vrijeme rata od 12. 8. 1949. godine. Da li je to doista i bilo, odnosno da li je to tužiteljstvo dokazalo, drugo je pitanje i sud će se, naravno, o tome posebice izjasniti.

Glede primjene materijalnog propisa je evidentno kako izmijenjena optužnica radnje koje se stavljaju na teret optuženicima kvalificira po preuzetom KZ SFRJ. U konkretnom slučaju navedeni Kazneni zakon je bio na snazi u vrijeme izvršenja djela. Svi ostali kazneni zakoni koji su stupili na snagu kasnije i koji inkriminiraju radnje izvršenja kaznenih djela nisu blaži za počinitelja. Prema tome, ovaj sud zauzima stajalište kako bi primjena bilo kojeg drugog zakona,

umjesto preuzetog KZ SFRJ, koji je bio na snazi u periodu relevantnom za ovaj kazneni predmet, predstavljala kršenje načela zakonitosti.

Kako se norma KZ SFRJ – čl. 142. dopunjuje normom međunarodnog prava kao blanketnim propisom, u konkretnom je slučaju, a s obzirom na okolnosti i radnje djela navedene u izmijenjenoj optužnici, odgovarajući blanketni propis međunarodnog prava je upravo IV Ženevska konvencija o zaštiti građanskih osoba za vrijeme rata od 12. 8. 1949. godine čije relevantne odredbe i to članak 3. st. 1. točka a) preuzeti KZ SFRJ je u potpunosti preuzeo kao oblik kršenja međunarodnog prava. Navedeni propisi istovjetno zabranjuju povrede koje se nanose životu i tjelesnom integritetu, naročito sve vrste ubojstava, osakaćenja, svireposti i mučenja prema osobama koje ne sudjeluju u neprijateljstvima, podrazumijevajući tu i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i osobe onesposobljene za borbu uslijed bolesti, rane ili lišenja slobode, koje radnje i postupci se optužnicom stavljaju na teret optuženiku.

S tim u svezi valja podsjetiti da se elementi oružanog sukoba ne cijene isključivo po tome da li se u mjestu počinjenja kaznenog djela vodi oružana borba između zaraćenih strana, nego se cijeni niz okolnosti koje su bitne za izvođenje zaključka o tom obilježju predmetnog kaznenog djela. Prema tome, područje na kojem se konkretno odvijaju borbe, ne poklapa se nužno sa geografskom zonom na koju se primjenjuje ratno pravo. Ono se primjenjuje na čitavoj teritoriji zaraćenih država, odnosno, u slučaju internih oružanih sukoba, na čitavoj teritoriji pod kontrolom jedne od strana, neovisno od toga da li se na tom mjestu stvarno vode borbe, sve do zaključenja mira ili u slučaju unutrašnjih sukoba, sve dok se ne pronađe mirno rješenje. Dakle, kršenje zakona i običaja ratovanja mogu se počinuti u vrijeme i na mjestu gdje se ne vode nikakve borbe. Slijedom toga, teritorijom zahvaćenom oružanim sukobom treba se smatrati i ona teritorija na kojoj se život ne odvija na način na koji bi se inače odvijao u stanju mira. Međutim, kako je postojao oružani sukob između zaraćenih strana u Hercegovini, a što proizlazi iz izvedenih dokaza te je i nesporna povijesna činjenica, ovaj sud zaključuje da je u konkretnom slučaju u inkriminiranom periodu, u okviru rata koji se vodio u Bosni i Hercegovini, postojao i oružani sukob između HVO-a i A BiH u pojedinim mjestima u Hercegovini, pa tako i na širem području Mostara gdje se odigrao kritični događaj.

Pored toga, valja podsjetiti da pojedinačno kazneno djelo ne mora vremenski ili mjesno koincidirati sa oružanim sukobom, pa ono može biti počinjeno izvan neposredne borbe, tako da se teritorijom zahvaćenom oružanim sukobom ima smatrati svaka teritorija na kojoj se, uslijed takvih vanrednih okolnosti, život ne odvija na način na koji bi se inače odvijao u stanju mira. Pri tome se cijene okolnosti svakog konkretnog slučaja koji su u vezi sa oružanim sukobom, kao što je npr. blizina direktnih borbenih aktivnosti, posebni režimi nametnuti civilnom stanovništvu, kao što je ograničenje i kontrola kretanja i sl., što su upravo okolnosti koje su utvrđene u konkretnom slučaju. Naime, povijesna je činjenica da su u kritičnom periodu u ovom dijelu Hercegovine (Mostaru, Čapljini i Stocu) postojali oružani sukobi između HVO-a i A BiH (prema povijesnim podacima oružani sukob između A BiH i HVO-a datira od još od travnja 1993. god. na područjima Konjica i Mostara te se u svibnju 1993. god. *prelio* i na ostale dijelove Hercegovine). Dakle, oružane formacije HVO-a i A BiH su se međusobno odnosile kao prema neprijateljskoj strani. Oštećeni Sead Šafro je ranjen i odveden u bolnicu, a zatim je lišen slobode i prisilno odveden u Gabelu pa na Heliodrom koji su u to vrijeme egzistirali kao logori za zarobljenike. Odredba čl. 3. st. 1. IV Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata se odnosi na osobe koja ne sudjeluju neposredno u neprijateljstvima, pa slijedom toga kod oštećenog Seada Šafre njegov civilni status nije dvojben jer u trenutku njegovog zarobljavanja on nije sudjelovao u neprijateljstvima. Na kraju, odredbom čl. 50. st. 1. Dopunskog Protokola I

uz Ženevske konvencije o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba je propisano „U slučaju sumnje da li je neka osoba civil, ta osoba smatrati će se za civila.“

Tijekom dokaznog postupka saslušani su slijedeći svjedoci: Sead Šafro, Azrudin Brodlić, Sulejman Pandur, Zvonko Krtalić, Dalibor Martinović, Boris Blagojević, Rudolf Pehar, Franjo Smoljan, Jozo Čarluk, Leonardo Spužević, Stanko Cvitković i optuženik Vjeko Kalač u svojstvu svjedoka te vještak dr. Davorin Kozomara.

Izvršen je uvid i pročitani su slijedeći materijalni dokazi: Izvod iz matične knjige umrlih za Merkeza Marića broj 04/1-10-4-2515/2022 od 24. 3. 2022. god., iskaz svjedoka Merkeza Marića dan na zapisnik Županijskog tužiteljstva Mostar broj KTRZ 0009507 14 od 10. 4. 2015. godine, Odluka Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine o proglašenju ratnog stanja (Sl. list R BiH, br. 7/92), Odluka Republike Bosne i Hercegovine o ukidanju ratnog stanja (Sl. list BiH, br. 50/95), Uredba sa zakonskom snagom o oružanim snagama Republike Bosne i Hercegovine PR br. 1163/92 od 20. svibnja 1992. godine (Sl. list R BiH br. 4/92), Odluka o formiranju Hrvatskog vijeća obrane br. 2/92 od 8. travnja 1992. godine (N. list HZ-Herceg-Bosna, br. 1/92), Rješenje Suda BiH broj S 1 K 016325 14 Kv od 16. 7. 2014. godine, Zapisnik o prepoznavanju osoba ŽT HNŽ br. T07 0 KT RZ 0009507 14 od 22. 4. 2015. godine, Izvod iz knjige dežurstva u zatvoru Heliodrom za dan 24. 9. 1993. god. 72000386 i br. 7720003850, Izvješće Središnjeg vojnog zatvora br. 708/93 od 25. 9. 1993. godine, Obrazac VOB-1 iz registra matičnih kartona OUNOO Mostar, za godište 1952 sa dopisom Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida obrambeno oslobodilačkog rata broj 07-03-626/14 od 26. 11. 2014. god., ovjerena preslika matičnog lista Regionalne ratne bolnice HVO Mostar Odjeljenje kirurgija br. 25112/93, ovjerena preslika otpusnog lista Regionalne ratne bolnice HVO Mostar br. 2512/93, Nalaz i mišljenje vještaka medicinske struke dr. Davorina Kozomare od 21. 3. 2017. godine, Izvod iz kaznene evidencije MUP HNŽ PU Mostar br. 02-02/5-2-12-348/2014 od 14. 10. 2014. godine.

Tužiteljstvo u završnoj riječi navodi slijedeće. Da bi uopće postojalo kazneno djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva potrebno je utvrditi šta predstavlja blanketni propis ovog kaznenog djela tj. šta su „pravila Međunarodnog prava“ čijim se kršenjem za vrijeme oružanog sukoba čini kazneno djelo koje je predmet optužnice. Naime, čl. 2. Dopunskog protokola 1., koji je bio pozitivni propis u Bosni i Hercegovini u vrijeme navedeno u optužnici pod izrazom „pravila Međunarodnog prava“ koja se primjenjuju u oružanom sukobu, podrazumijevaju se pravila sadržana u međunarodnim konvencijama i principi i pravila Međunarodnog prava koja su općepriznata, opće poznata. Polazeći od naprijed navedenog sadržaja blakentnog propisa potrebno je ukazati da je kazneno djelo koje se optuženom stavlja na teret izvršeno za vrijeme oružanog sukoba, što čini bitnim elementom ovog kaznenog djela. Principijelni pristup u primjeni osnovnih normi Međunarodnog humanitarnog prava zahtijeva da se civilima da status zaštićenih osoba, a u konkretnom slučaju oštećeni je bio zaštićena osoba po odredbama Ženevske konvencije i nije sudjelovao u borbenim dejstvima. Iz provedenih dokaza proizlazi da je optuženi prekršio pravila Međunarodnog prava sadržana u odredbi čl. 3. IV Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba za vrijeme rata, koje zabranjuju da se zaštićenim osobama nanose teške tjelesne ozljede, što čini treći bitni element kaznenog djela koje se optuženom stavlja na teret, a predstavlja teške povrede spomenute konvencije.

Svjedoci optužbe koji su svoje iskaze dali na glavnom pretresu su na nesumnjiv način odredili počinitelja i način počinjenja djela, a neki od tih svjedoka su i očevici ranjavanja oštećenog Seada Šafre. Svi oni identično iskazuju da su bili zarobljeni na Heliodromu, da su povremeno izvođeni na radove, a zatim se vraćali na Heliodrom, da su se prilikom izvođenja bojali za svoju sigurnost, kako zbog oružnog djelovanja sukobljenih strana tako i zbog ponašanja pojedinih vojnika koji su ih izvodili na radove. Svjedok oštećeni Sead Šafro je izjavio da je dana

24. 9. 1993. godine čuo kako Zenga proziva njegovo ime, da ga je dobro poznao jer su 1992. godine bili zajedno na liniji u Rotimlju, da se sjeća da im je pričao o svom zarobljeništvu u Bileći. Zenga je imao papir na kojem je bilo napisano njegovo ime, prozvao ga je, a s njim je bio i Zvonko Krtalić, kojega je također poznao iz Rotimlje. Izveo ga je zajedno sa još tri zarobljenika vani gdje ih čekalo vozilo. Također je izjavio da mu je Zenga dao okvir i zelenu municiju da napuni za njegovu glavu, da je odbio to učiniti, ali je primijetio da je Zenga u alkoholiziranom stanju. Istakao je da je Zenga i ranije izvodio zarobljenike na prinudne radove, ali da su svi željeli ići s njim, jer se korektno ponašao. Pojasnio je da je Zenga bio odjeven u uniformu i bio naoružan automatskom puškom „Kalašnjikovim“. Nadalje, da su ih dovezli na lokalitet takozvane „Stotine“, gdje su naredili da izađu iz auta i popenju se na brdo „Hum“ do bunkera, te da pakupe naoružanje i tijela koja pronađu. Nisu ništa pronašli pa su ih odvezli do „gatačkih kuća“ gdje je Zvonko izdvojio trojicu zatvorenika. Molio je da i njega povede sa sobom, jer je osjećao strah od Zenge, zbog prijatni koje mu je ranije upućivao i njegovog alkoholiziranog stanja, ali Zvonko nije udovoljio njegovoj molbi pa je ostao sam sa Zengom. Krenuli su tranšoom, ponudio mi je cigaretu te mu naredio da se popne do nekog starog auta i da donese minobacač. Izašao je iz tranšee, okrenuo se i vidio da ga je Zenga nanišanio, a potom spustio pušku. Došli su do dvije kuće gdje je bilo deset pripadnika HVO-a koji nisu bili naoružani, jer je oružje bilo odloženo ispred jedne od tih kuća. Prebrojao je vojnike, jer je znao da slijedi „igranka“ kada bi opkolili osobu i udarali je dok ne bi pala na tlo. Odmah po dolasku su ga opkolili i udarali, a onda je pao na tlo i čuo je da je zazvonio vojni telefon. Vidio je da se Zenga javio i rekao da će to „odraditi“, a zatim mu prišao i naredio da stane uz obližnju garažu i spustio pušku. Uhvatio se za pušku, ustao i potrčao u lijevo, a nakon par koraka čuo je rafal, izgubio je svijest, jer je bio ranjen u nogu, krvario je. Poznato mu je da je Zenga pucao, jer je samo on imao pušku, a i čuo je kako su ga tapšali po ramenu i čestitali mu zbog onoga što je učinio. Čuo je kako otvaraju limenke piva. Puzao je od „gatačkih kuća“ do zgrade „Šipada“, skoro čitav dan, a zatim je čuo Zvonkin glas, pa ga je zamolio da ga ubije zbog nesnosnih bolova koje je trpio. Nakon toga je Zvonko naredio zatvorenicima da ga iznesu, a kada su to učinili vozilom je prebačen u bolnicu, gdje mu je pružena medicinska pomoć. Sjeća se da mu je doktor Ružić pregledao ranu, a potom doktor Boris Blagojević sanirao prijelom i stavio gips. Bio je u bolnici sve do 29.12.1992. godine, kada je prebačen u Zenicu.

Svjedok Azrudin Brodvić je izjavio da je bio zatvorenik na Heliodromu kada je jednoga dana došao Zenga i rekao stražaru Dadi da treba nekoliko zatvorenika za rad, s tim što je uporno tražio Šafru. Nadalje, da su ih vojnim vozilom ili kombijem prevezli do brda „Hum“ u Rodoču radi pretraživanja terena. Potom su ih odvezli do rijeke Neretve, gdje su imali isti zadatak. Prisjetio se da je Zenga od Šafre tražio da prizna da ima brata u Armiji BiH, ali je ovaj to negirao. Uskoro su došli ispred kuće, gdje su zatekli dvojicu vojnika. Zenga je odveo Šafru do garaže. Nije vidio, ali je čuo galamu i dernjavu, a potom rafal i Šafrino zapomaganje i jaukanje. Pojasnio je da je čuo rafal iz pravca šupe, gdje su njih dvojica otišla. Vidio kako Šafro puza prema njima i Zengu sa puškom u ruci. Pronašli su neko šatorsko krilo koje ime je poslužilo da prenesu Šafru do vozila, a vidio je da je Šafrina noga polomljena. Svjedoku Brodviću su prikazane fotografije više osoba iz perioda kada se desio događaj pa je na jednoj od njih prepoznao Vijeku Kalača, kao osobu koju je poznao kao Zengu.

Svjedok Merkez Marić, čiji iskaz je pročitao na glavnom pretresu, jer je ovaj svjedok preminuo, je izjavio da se sjeća da je bio deveti mjesec 1992. godine kada ga je jednog dana, u vrijeme oko ručka, prozvao pripadnik HVO-a, pa je zajedno sa četiri ili više zatvorenika izveden iz zatvora Heliodrom kako bi pronalazili poginule pripadnike HVO-a. Na području „gatačkih kuća“ su izašli iz kombija i tada je jedan pripadnik HVO-a počeo maltretirati zatvorenika Šafru. Ne može se sjetiti svih detalja, jer je strahovao za svoj život i gledao u zemlju. Sjeća se da je uskoro taj vojni odveo Šafru do tranšee, naređivao mu da trči, derao se, psovao i galamio na njega. Šafro je trčao oko tranšee brzo koliko je mogao zbog velikog straha kojeg je osjećao, a za

to vrijeme je taj vojnik više puta rafalno pucao oko njegovih nogu, sve do momenta dok Šafro nije pao, jer je pogođen rafalom. Nije siguran, ali misli da je Šafro pao u tranše i da su ga poslije vadili iz tranšea. Pojasnio je da od njih dvojice bio udaljen 5 do 6 metara, te da je za vrijeme dok je taj vojnik pucao, jedan pripadnik HVO-a govorio da se toga okane. Također je izjavio da su njima zatvorenici, vojnici HVO-a naredili da Šafru iznesu do puta gdje može doći auto, što je učinio zajedno sa zarobljenikom koji je živio u Centru 2 u Mostaru i kojeg je viđao na Heliodromu. Za vrijeme dok su nosili ranjenog zarobljenika, vidio je da vuče obadvije noge. Nije mu poznato ime vojnika HVO-a koji je ranio zarobljenika, ali se sjeća da je bio u uniformi HVO-a, naoružan puškom „Kalašnjikov“, te da je na glavi imao šljem sa velikim slovom U bijele boje. Također je pojasnio da je jasno vidio kako Šafro trči kroz tranšeu i kako taj vojnik puca za njim, nakon čega Šafro pada, te da je prethodno bio jako ljut na Šafru i da ga je počeo vrijeđati i derati se na njega čim su izašli iz kombija, te da je to radio i kada mu je govorio da trči i kada je pucao na njega.

Svjedok Zvonko Krtalić je kritične prilike bio pripadnik HVO-a i obavljao dužnost vozača kada je dobio zapovijed da grupu zatvorenika odveze na područje kod „gatačkih kuća“. Bile su dvije grupe zatvorenika, a jednu grupu je predao Vijeki Kalaču zvanom Zenga. Istakao je da je Zenga bio odjeven u uniformu i naoružan automatskom puškom, da je jednom od tih zarobljenika naredio da trči. Kako je krenuo natrag prema vozilu, bio je okrenut leđima, ali je čuo rafal, okrenuo se u pravcu odakle je čuo rafal i vidio da taj momak i čuo kako zove upomoć. Vidio je Zengu kako drži pušku u rukama i pitao ga šta radi, a on mu je odgovorio da je zarobljenik htio pobjeći. Posebno je istakao da se tada naljutio na Zengu pitajući ga zašto govori da je htio pobjeći kada mu je rekao da trči. Vidio je da momak leži u krvi, noge su mu bile krvave, pa je poljskim telefonom pozvao pomoć nakon čega su ga vozilom prebacili u bolnicu. Prilikom unakrsnog ispitivanja je pojasnio da je Zengi predao zarobljenike i da se udaljio desetak metara, da je ušao u kanal i odmah nakon toga čuo rafal i zapostavljanje, zbog čega se vratio, a čovjek koji je ranjen ležao i govorio „pomozite mi, nemojte dozvoliti da umrem“.

Svjedok Dalibor Martinović je izjavio da je bio vojni policajac u središnjem vojno-istražnom zatvoru Heliodrom i da je svakodnevno određeni broj zatvorenika predavao vojnicima HVO-a koji su donosili pismenu zapovijed. Nadalje da su vodili evidenciju osoba koje su predavali vojnicima, broj njihove osobne i vojne iskaznice, imena i prezimena zatvorenika koji su odvedeni i da su njihov povratak evidentirali u dnevnik koji se svakodnevno vodio. Posebno je istakao da ukoliko se neki zatvorenik ne bi vratio, i takve podatke su uredno evidentirali u knjigu dežurstva.

Svjedok Sulejman Pandur je potvrdio, da je nakon izvođenja iz zatvora Heliodrom i pretraživanja terena ispred jedne garaže, vidio dvije osobe kako se raspravljaju. Jednog je prepoznao kao Zengu, a drugi je bio Šafro, stajao je sa Merkezom Marićem i od njih su bili udaljeni oko desetak metara, pa je čuo Zengu kako naređuje Šafri da trči. Nadalje, da je Šafro počeo plakati i govoriti „nemojte gospodine molim Vas“, a on je i dalje naređivao da trči. Vidio je Šafru kako je potrčao od straha, a zatim Zengu kako ispaljuje rafal u pravcu donjeg dijela tijela. Vidio je kako Šafro pada na tlo, a zatim Zengu kako mu prilazi pitajući ga zašto bježi i čuo Šafru kako govori da nije bježao, nego mu je on to naredio. Ostalo mu je u sjećanju da ga je Šafro molio, govoreći da ima dvoje djece i pitajući se ko će ih hraniti, nakon čega je Zenga ostao kao ukopan. Nadalje, da je čuvar naredio zarobljenicima da ranjenog Šafru izvuku i odnesu do auta. Primijetio je, da je Šafri slomljena kost i da mu je noga visila na tkivu, pa su je morali držati.

Iskazi saslušanih svjedoka optužbe su objektivizirani priloženim materijalnim dokazima i to Izvodom iz knjige dežurstva u zatvoru Heliodrom za dan 24.09.1993. godine, iz kojeg je jasno vidljivo da je Sead Šafro spomenutog dana, zajedno sa zatvorenicima Azrudinom Brodlićem, Merkezom Marić i Sulejmanom Pandur izveden na rad, da je u njihovom osiguranju bio Vijeko Kalač i da se Sead Šafro zbog ranjavanja nije vratio u zatvor kao ostala trojica

zatvorenika. Vještak Davorin Kozomara je u svom nalazu i mišljenju zaključio da je oštećeni Sead Šafro kritičnog dana zadobio prostrijelnu ranu desne potkoljenice i višekomadni komplicirani prijelom donjeg dijela desne potkoljenice, koja ozljeda je nastala metalnim tijelom koje je ispaljeno iz vatrenog oružja, te da je oštećeni bio leđima okrenut prema oružju u momentu ispaljenja, a da su noge oštećenog bile okrenute straga svojim stražnjim dijelom prema izvoru, odakle je došlo metalno tijelo.

Svjedok Boris Blagojević je da je iz otpusnog pisma vidljivo da se radi o kompliciranom prijelomu desne potkoljenice, koji je nanesen zrnom iz oružja. Dijagnosticirano je više ulomaka u prijelomu pa je uradio primarnu kiruršku obradu rane, radi uklanjanja devastiranog tijela, da je stavljena gipsana imobilizacija, te da je iz otpusnog pisma vidljivo da je ulazna rana u donjoj trećini desne potkoljenice, a izlazna rana niže i sa prednje strane desne potkoljenice, te da se radi o prostrijelnoj rani.

Iskazi svjedoka optužbe su konzistentni, čvrsti i postojani u pogledu bitnih činjenica i na temelju njihovih iskaza jasno proizlazi da je upravo optuženi izdvojio oštećenog Šafro, naredio mu da trči, a potom ispalio rafal u predjelu njegovih nogu i ranio ga nanijevši mu prostrijelne rane desne potkoljenice. Iskazi svjedoka optužbe se razlikuju u nebitnim detaljima, pa tako u dijelovima iskaza gdje navode koliko je osoba izvedeno iz zatvora Heliodrom, šta je optuženi imao na glavi i slično. Svi ovi detalji i nisu bitni, jer se ne radi o odlučnim činjenicama, a imajući u vidu protek vremena od događaja, sasvim je razumljivo, da se ne mogu sa sigurnošću izjasniti o svim detaljima imajući u vidu da je sposobnost pamćenja detalja individualna i kod svake osobe različita.

Iskaz svjedoka oštećenog Seada Šafre djelomično odstupa od iskaza ostalih saslušanih svjedoka optužbe u pogledu dešavanja nakon ranjavanja. Tako Sead Šafro navodi da mu je optuženi naredio da stane kod garaže, da se uhvatio za cijev od puške i potrčao u strahu za svoj život, da mu Zenga nije naredio da trči, da je ranjen satima puzao i dopuzao do zgrade Šipada, da mu je koža bila razderana od puzanja. Ovaj dio njegovog iskaza se razlikuje od iskaza ostalih saslušanih svjedoka koji su izjavili da je optuženi izdvojio Šafro, naredio mu da trči, a zatim ga pucanjem iz automatske puške ranio u desnu potkoljenu, da je Šafro odmah doživao pomoć, jaukao i zapomagao puzeći prema njima, da su ga izvukli iz tranšea i prenijeli do vozila. Imajući u vidu psihičko stanje u kojem se nalazio oštećeni Sead Šafro, prijetnje koje mu je optuženi upućivao odmah nakon izvođenja iz zatvora Heliodrom, naređujući mu da napuni okvir od puške mecima kojima će ga ubiti, te riječi optuženog da nije, ali da će to odraditi, tj. ubiti ga, strah i neizvjesnost koju je proživljavao od momenta izvođenja, a onda fizičko stanje nakon ranjavanja, obzirom da je trpio nesnosne bolove i molio da ga ubiju, jasno je da se neki dijelovi njegovog iskaza ne mogu prihvatiti apsolutno pouzdanim. Ovo iz razloga jer se radi o subjektivnom suočavanju sa traumom i izglednom smrću, što je svakako uticalo na mogućnost doživljavanja iskrikljene stvarnosti o vremenu i prostoru. Ovo posebno u situaciji kada je oštećeni Šafro očekivao blisku i sasvim izglednu smrt, i da svaka osoba u takvoj situaciji osjeća intenzivan strah, što je zasigurno imalo jak utjecaj na sposobnost zapažanja i pamćenja svih detalja. Normalno je očekivati da je nakon intenzivnog straha kojeg je osjećao do ranjavanja, a zatim jakih i nesnosnih bolova koje je trpio, izgubio osjećaj za realnost u pogledu prostora i vremena i da je njegova percepcija stvarnosti bila izmijenjena. Iz tog razloga, treba kritički cijeniti dijelove njegovog iskaza u kojima navodi da je prepuzao tranšee od „gatačkih kuća“ do zgrade Šipada, da je dopuzao do izlaza iz tranšea i da je tada već padao mrak, da je puzao čitav dan po jakom suncu kada je prepoznao Zvonkin glas i pozvao ga, moleći ga, da ga ubije. Međutim, nesuglasnost ovog dijela njegovog iskaza sa iskazima ostalih svjedoka optužbe, Sulejmana Pandur, Merkeza Marića i Zvonke Krtalića koji tvrde da mu je optuženi naredio da trči, nakon čega je pucao za njim, te da su ga neposredno nakon toga iznijeli iz tranšee radi ukazivanja medicinske pomoći, ne umanjuje vrijednost njegovog iskaza u bitnim detaljima. U konačnici sasvim je svejedno da li je on puzao satima do zgrade Šipada ili samo par metara, jer ovi detalji

ne dovode u sumnju podudarne iskaze svih svjedoka optužbe u pogledu bitnih činjenica, jer ono u čemu su svi svjedoci suglasni je to, da je upravo optuženi pucao iz automatske puške u pravcu Seada Šafre, pa smatram da treba prihvatiti njihove iskaze o bitnim i odlučnim činjenicama kao vjerodostojne i izvesti jedini moguć zaključak da je upravo optuženi počinio kazneno djelo za koje se tereti.

Svjedok obrane Frano Smoljan je istakao da optuženog poznaje iz viđenja, da je dana 24.09.1993. godine bila akcija Armije Bosne i Hercegovine, ali da nikada nije čuo za bilo kakav događaj na području „gatačkih kuća“. Prilikom unakrsnog ispitivanja da sa sigurnošću potvrdi da u desetom mjesecu 1993. godine na području „gatačkih“ kuća nije ranjen ni jedan zatvorenik istakao je da on to ne zna i da to ne može potvrditi.

Svjedok obrane Jozo Čarluk je istakao da je sa Zengom bio na položaju Vojnog mosta za vrijeme rata, ali ne dugo, jer je uskoro prebačen u Jasenicu, da za vrijeme dok su bili skupa Vijeko Kalač nije počinio nikakav prekršaj, da su štilili jedan drugoga, da nisu pucali ni na koga, da nikad nije čuo da je Vijeko nekoga ranio tijekom rata.

Svjedok odbrane Stanko Cvitković je potvrdio da je napad na Hum bio 24.09.1993. godine, da se toga dana nije smjelo hodati i da je tada sa optuženim bio na području „gatačkih kuća“, zatim se ispravio i rekao da su bili na Vojnom mostu i da je Vijeko bio s njim. Prilikom unakrsnog ispitivanja je izjavio da nikada nitko nije dovodio zatvorenike na rad. Posebno upitan na okolnost kako sa sigurnošću može potvrditi da toga dana Vijeko nije ranio zatvorenika, a imajući u vidu vremensku distancu, pojasnio je da su čitav dan bili skupa i da se toga dana nisu odvajali jedan od drugog.

Svjedok obrane Leo Spužević je istakao da je Vijeko Kalač kritičnog dana bio raspoređen na Vojnom mostu, da mu nije poznato da je kod „gatačkih kuća“ ranjen zatvorenik, da su toga dana ljudi bili samo na položajima, a nikako na području „gatačkih kuća“, da može sa sigurnošću potvrditi da toga dana kod „gatačkih kuća“ nitko nije ranjen i da toga dana zatvorenici sa Heliudroma nisu dovođeni kako bi izvlačili ranjenike i mrtva tijela.

Analizirajući iskaze svjedoka obrane može se zaključiti da pokušavaju pomoći obrani optuženog u cilju izbjegavanja njegove kaznene odgovornosti, pa tako Stanko Cvitković i Leo Spužević, a čuli smo danas i optuženi u svom iskazu, navode da cijelo vrijeme, da su cijelo vrijeme bili na Vojnom mostu, da se od Vijeke Kalača, Cvitković i Spužević, nisu odvajali čitav dan, čime isključuju mogućnost, znači daju mu alibi i na taj način isključuju mogućnost njegovog sudjelovanja u ranjavanju oštećenog Seada Šafre. Očigledno je da su njihovi iskazi iskesuirani i unaprijed smišljeni u cilju pomaganja obrani optuženog, jer su u cijelosti suprotni kako iskazima svjedoka optužbe, tako i priloženim materijalnim dokazima.

Iz prednjih razloga predlažem Sudu da optuženog proglasi krivim i kazni po zakonu, imajući u vidu sve okolnosti od kojih ovisi visina kazne. Smatram da se može utvrditi da je optuženi postupao sa izravnim umišljajem jer je bio svjestan da zatvorenik strahuje za svoj život, da je nemoćan pružiti otpor i da je optuženi siguran u nastupanje zabranjene posljedice i da je upravo takvu posljedicu i htio. Od otegotnih okolnosti bih posebno istakla da je kod izvršenja kaznenog djela ispoljio veliku odlučnost i odsustvo osjetljivost za život ljudi, drugih ljudi, te da oštećeni Sead Šafro i danas osjeća posljedice ranjavanja jer mu je i fizičko i psihičko zdravlje trajno narušeno.

Obrana optuženika tvrdi slijedeće. Optuženi nije počinio kazneno djelo kojemu se stavlja na teret. To što on negira izvršenje kaznenog djela sasvim je normalno i opravdano, jer nije učestvovao u ratu na način da bi određenom momentu htio neopravdano nekom nanijeti bol, a pogotovo da bi, kako se danas izmijenjenom optužnicom govori, prepustiti naoružanog zarobljenika nekom tjelesno povređivanju od samog sebe. Tužiteljstvo nije u ovom postupku uspjelo izvan razumne sumnje dokazati činjenične navode optužnice. Sudi se za određeni

događaj, a u ovoj predmetnoj optužnici ja kao nekakve bitne elemente, faze, odrediti ću ih kao tri faze, u opisu događaja koje se tiču navodnog ranjavanja zarobljenika.

Prvi bitan moment nepoznati pripadnik HVO-a udario Seada Šafro od čega je ovaj navodno pao na tlo. Druga faza naredba tom čovjeku da trči, a onda je navodno netko, to jest optužnicom se tvrdi da je to optuženi, ispalio rafal u predjelu njegovih noga. I treća faza taj navodno oštećeni je pao, pa došao k svijesti i pozvao medicinsku pomoć, citiram navode optužnice u odnosu na ovo došao k svijesti i pozvao medicinsku pomoć. Tako je posloženo događaj za koji se sudi uz napomenu da ovim fazama kako ih je sad odbrana u završnoj riječi označila, prethodi okolnost da je optuženi navodno prijetio tako što je izdvojio ovoga čovjeka od ostalih zatvorenika, pa je to mu čak pridodano da je optuženi istog doveo, citiram optužnicu „do grupe nepoznati pripadnika HVO-a“. Opet citiram optužnicu: „posljedica navodne radnje optužnog su povrede i to desne potkoljenice“, naročito naglašavam samo desne, dakle samo desne noge i to prostrelna rana i prijelom donjeg dijela desne potkoljenice. Ja ću samo upozoriti vijeće da se nigdje ne navodi da li se radi o prijelomu kosti u medicinskoj dokumentaciji, a odbrana ovu nedovršenost i optužnice i onoga što su vještaci uradili, neće ni pokušati definirati, neka ostane kako je napisano. Vještak i doktor su svoje rekli pred ovim sudom, a čega je bio prijelom i da li je bio, neke vijeće zaključili kad se opredijeli da li se iz njihovih nalaza ova činjenica može smatrati dokazanom ili nedokazanom. U namjeri bolje analize činjenične građe i dokaznog materijala u smislu članka 296. ZKP-a, obrana iznosi svoju ocjenu izvedenih dokaza koristeći prethodno naglašene ove tri faze koje sam razdvojio radi lakšeg razumijevanja.

Za prvu fazu nismo nikakvih dokaza, čak ni oštećeni ne spominje ovu važnu kariku o događaju, njegovom opisu, što može biti nebitno za ocjenu čitavog slučaja, jer se ne sudi nepoznatim pripadnicima HVO-a, nego konkretno pojedincu. Međutim logika čitavog opisa se zasniva upravo na ovom detalju, malo će se tužiteljica, rekla nebitni detalji. Dozvolite mi da citiram onu narodnu „đavo je u detalju“ pogotovo nama u postupku. Znači logika čitavog opisa po mom mišljenju zasniva se na ovom detalju, a na ovom suđenju tijekom postupka na glavnom pretresu nismo ništa čuli o tome da li se ovo desilo, da li je uopće bilo ovog momenta one prve faze koju sam ja tako odredio. Ni jedan svjedok nije iskazao ovakvu verziju, po kojoj bi nekako nesretno ranjavanje uslijedilo nakon pada na zemlju osobe koja će onda naknadno bježati, to jest trčati po nečijoj zapovijedi. Meni, iskren da budem, to da li je on je bježao, da li je trčao po nečijoj zapovijedi, nije ostalo jasno kad razmatram na koji način je tužiteljstvo htjelo dokazati ovu činjenicu. U svakom slučaju smatram da ovi navodi optužnice nisu dokazani.

Za drugu fazu imamo iskaz oštećenog koji govori da je krenuo trčati prema zapadu, traćao je navodno samo par koraka, citiram njegove riječi, i opet ga citiram „zapucala je puška“. Iz pitanja tužiteljstva u odnosu na ovaj detalj zaključujemo da dotični nije vidio tko je pucao, nego on samo zaključuje da je to bio neki Zenga iz okolnosti koju, opet citiram njegov iskaz, jer je samo on kao imao pušku. Podsjećam na ono što je ovaj svjedok rekao u sudnici, „ne vidim, ne vidim, ja samo čujem,“ u vezi momenta kad je ranjen, i onda dodaje ono da je neko nekog tapšao po ramenu. Namjerno ukazujem na ovaj dio iskaza i na ovaj detalj kao vrlo bitan iz razloga je što je tužiteljica ispitivajući ovog svjedoka, naravno htjela postići bolji efekt, pa je u direktnom ispitivanju postavila jedno sugestivno pitanje „i vidite da“, međutim dobila je na to sugestivno pitanje, kojim se htjelo njemu staviti u usta da je on vidio taj moment ispaljenja, dobila je odgovor koji sam već citirao „ne vidim, ja samo čujem“. Prije nego što pređem na onaj treći moment, u mom vlastitom razdvajanje dinamike događaja, zadržat ću se još na ovom drugom radi bolje analize iskaza saslušanje svjedoka. Dakle, navodno oštećeni svjedok Šafro nije vidio, svjedok Brodvić je za ovaj moment kazao „ja ne vidim, ja sam okrenut leđima“, kada je direktno ispitivan, da bi ovo dodatno potvrdio na pitanje i zaključak vas Predsjedniče vijeća, kada ste rekli „iz čega bi se zaključilo da niste vidjeli“, a on je to potvrdio vama nedvosmisleno: „ne, nisam vidio“. Dojam o tome da to nije vidio, ali zašto neko tako potvrđuje, pokušao je opravdati pred vijećem tim što je rekao: „ja sam u izjavi tako rekao“, a tada je od vas upozoren

da je bitno samo ono što danas kaže, to jeste na glavnom pretresu. Jasno vam je šta želim reći na ovaj način, da ni on nije vidio. Svjedok Marić Merkez, koji je umro, pa je pročitaj njegov iskaz, za ovaj kritični moment kaže: „ne mogu se sjetiti svih detalja, jer u tom strahu sam gledao u zemlju i strahovao za svoj život“. Dakle ni on nije vidio taj moment. Imamo još jednog svjedoka koji je okolnosti ovog kritičnog momenta tvrdi da se desio, iako ga nije vidio. Radi se o svjedoku Krtaliću koji je objasnio: „ja sam pošao i čujem rafal“. Opet zaključak obrane nije ništa vidio. Prema tome nemamo ni jednog svjedoka koji je vidio događaj i tu prije svega mislim na ovu drugu kritičnu fazu, ujedno i najvažniju za ocjenu osnovanosti navoda optužnice. Ovakva analiza izvedenih dokaza nesumnjivo navodi na neminovan zaključak da se radi još uvijek o samo neprovjerenim tvrdnjama, nagađanima i ništa od toga nije objektivizirano tijekom ovog postupka, niti izvan razumne sumnje omogućuje donošenje zaključka o tom da je optuženi bio ta osoba u tom momentu. Ovdje bi se moglo uklopiti kao važan argument obrane različitosti u iskazima ova četiri svjedoka vezano za opis one osobe koju oni označuju, a ta analiza će ostati za kasnije, jer prelazim na onaj treći moment, s tim što ovdje naročito ističem da smatram da tužiteljica griješi kad smatra da su to sve nebitni detalji.

Detalji koji ukazuju na identifikaciju i prepoznavanje su jako bitni detalji i odlučni u jednom ovakvom predmetu. Treći moment, u onoj dinamici kako sam ja jao razdvojio, kaže Šafro je pao, a zatim došao k svijesti i pozvao medicinsku pomoć. U vezi ovog momenta svjedok Šafro tvrdi da je već ranije tranšoom dopuzao do Šipada, potvrdio je ovu okolnost čak i u unakrsnom ispitivanju. Nakon što je u direktnom ispitivanju sam doslovno izjavio „ja sam prepuzao tranšeu od gatački kuća do Šipada“. Vidjeli smo danas da je tužiteljica pokušala ovaj dio njegovog iskaza, koji je očigledno lažan, ne može odgovarati istini ni u kom slučaju, pokušala relativizirati njegovim stanjem, međutim ja se s tim ne slažem, jer bi to bilo znači povjerovati krunskom svjedoku djelomično, djelomično mu ne povjerovati. Ja smatram da on daje lažan iskaz pred sudom. On je u vezi ovoga što je dopuzao do gatačkih kuća izjavio „već je skoro pao mrak“. Ja sam radio vizualizaciju pa mogu to slobodno reći, razdaljina do Šipada bi bila sigurno više od 800 metara, a ponavljam za ovu njegovu tezu, za ovaj njegov opis događaja, nemamo potvrdu od strane bilo koga od drugih svjedoka, naročito naglašavam da ovo nisu potvrdili svjedoci Brodvić i Krtalić, ovu treću fazu, na ovaj način kako piše u optužnici. Želim reći da svi različito opisuju svjedoci optužbe i taj treći dokaza, taj treći moment, pa smatram da nema dokaza ni u ovo dijelu optužnice da bi se mogla smatrati dokazanom i da bi izvedeni dokazi omogućili zaključak o logičnoj cjelini čitavog događaja za koji se sudi. Jasno je da ovakva analiza ima smisla s obzirom na tezu obrane o nedokazanosti predmeta optužbe, ali i zbog mogućnosti da je oštećeni Šafro možda zaista bio ranjen, čak možda isti taj dan, ali na sasvim drugačiji način i pod sasvim drugim okolnostima. Obrana je s tim u vezi predložila dokaz o njegovom ranjavanju od strane granate, da bi obrana opravdala ovu tezu iznijet ću također neke važne usporedbe u dokaznoj građi koje se tiču moguće posljedice ranjavanja, bilo ranjavanja iz optužnice, bilo toga hipotetičkog ranjavanja od strane granate, a za koji je obrana dostavila autentičan dokaz i koji čak i oštećeni u svom iskazu nije negirao. Dakle saslušan na glavnom pretresu svjedok Šafro Sead izjavljuje da mu je, citiram ga: „jedan metak ostao u skočnom zglobu“. Doktor Blagojević na početku pretresa je isključio ovu mogućnost. Vještak Kozomara nije potvrdio, jer nije do kraja uradio pregled kojim bi ova činjenica bila provjerena. Doktor Blagojević tvrdi da nije bilo operativnog zahvata. Šafro tvrdi da ga je baš taj doktor operirao. Vrlo važna nepodudarnost ne znati šta ti je bilo sa tvojim tijelom i na koji način su otklonjene smetnje. Da ne bi više duljio o posljedicama navodnim po optužnici, prelazim na jednu vrlo konkretnu stvar. Optužnica govori kao posljedici samo o ozljeđivanju desne noge. Svaki moj komentar u ovom smislu je suvišan, jer je više nego jasno da se radi o velikoj nepodudarnost, ako sama ta osoba govori da mu je ozljeđena lijeva noga i da čak ima metak za koji nema nikakvih dokaza da bi bilo tako. Znači nemamo potvrdu navoda optužnice o samoj povredi kao mogućem rezultatu kaznenog djela, čak i kad bi postojala dokazanost optuženikove

nedozvoljene radnje. On nije mogao i tada biti počinitelj kaznenog djela po ovakvoj optužnici. Šafro opisuje optuženog pa kaže: „vojnička uniforma i njegova crvena beretka“. Svjedok Marić Merkez čiji iskaz je pročitao ga opisuje ovako: „na glavi je imao šljem sa velikim slovom U, bijele boje“. Tužiteljica smatra da to nisu bitni detalji. Obrana insistira da ova podudarnost nije slučajna i da je rezultat namjere da se lažno tereti moj branjenik. Svjedok Pandur se uopće ne sjeća izgleda tog nekog tamo Zenge, pa čak izlazeći iz sudnice, bili smo u maloj sudnici, pita optuženog: „Jeste li vi taj?“ iako je očigledno da ga ni na koji način nije registrirao, to jest očigledno je da nije ga registrirano kao poznatu osobu nekad ranije. On se čudi tko je ovaj čovjek kojem se sudi. Što se tiče prepoznavanja ističem sudu da je prepoznavanje vršio samo svjedok Brodvić, odbrana je tada rekla da smatra dokaz nezakonitim iz razloga što tada nije od svjedoka zatraženo da opiše detaljno i naveden znakove po kojima bi se razlikovao taj koga prepoznaje, odnosno taj koga je on na neki način upamtio i zbog toga sve što je on rekao tada nije adekvatno, jer ono što je on birao likove s fotografije ti likovi niti su bili starosti mog branjenika, niti imamo potvrdu da li ih Brodvić poznaje, što je lako moguće, pa obrana ima pravo tvrdi da je on dovedem u situaciju da samo jednog od njih ne poznaje, jer su mu ostali bili osobno poznati, pa je tako na sugestivan način njemu određeno koga će pokazati. Smatram da ovako prepoznavanje nije adekvatno i nije u skladu sa člankom 99. stavak 4. Ovome dodajem posebno da je prepoznavanje vršila nekad davno ranije, a da je ovdje pred vijećem taj svjedok govorio o tome da sad tek znati tko je Zenga, to govori na glavnom pretresu, jer on živi u Centru 2, taj Zenga, a da mu je to dojavio neki Dado Drlje koji svaki dan voda ćuku, citiram njegove riječi, i da se on onda raspitivao o njemu i tako tek saznao tko je taj čovjek koga je on prije pet, šest godina prepoznao. Nije mu mogao znati lik. Znači zabluda u identitetu je više nego očigledna. Isključuje se mogućnost da je ovaj svjedok na valjan način prepoznao neku osobu koje se uopće ne sjeća, a onda kad se prisjeti to je sigurno neko drugi, jer optuženi ne živi u Centru 2, nije logički povezano i ovom svjedoku se ne može pokloniti vjera. Njemu je pokazan neko drugi, a on je bio u nekoj svojoj zabludi. Obrana posebno dodatno problematizira status civila po optužnici, jer je Šafro bio ratni zarobljenik. On je ostvario sva prava kao pripadnik Armije BiH, bio u Armiji BiH 1401 dan, a on ovdje saslušan pred vijećem govori da je on prestao biti pripadnik Armije BiH i to onaj dan kad je zarobljen. Da se razumijemo, meni je nebitno je li on civil ili ratni zarobljenik, ali u pravnom smislu je bitno, a ja ovu nelogičnosti u njegovom iskazivanju koristim da bi uvjerio vijeće da se njemu ne može vjerovati i da ne možemo biti sigurni da je pred sudom govorio istinu kad ovako jednu činjenicu iz statusnog svog prava negira olako smatrajući da je eto on prestao biti ovaj vojnik time što je zarobljen. On je zarobljen kao vojnik i postao je ratni zarobljenik. To je logika i to su pravila rata. Još bi ukratko rekao da su svjedoci obrane u ovom postupku dali određen doprinos tezi obrane, jer vrlo teško je dokazivati da se nešto nije dogodilo, pa obrana tu nije imala velik manevarski prostor, ali je očigledno da su na svoj način iskazali to što se dešavalo u tom periodu i isključili na izvjestan način mogućnost da je bilo ovakvog događanja zbog koga se moj branik tereti, a da li je taj Šafro bio ranjen na neki drugi način na Heliodromu, kako stoji u zvaničnom dokumentu nije na obrani da dokazuje, ali postoji i ta mogućnost. Zbog svega navedenog u ovom času jedini prijedlog obrane je da se optuženog temeljem članka 299. stavak 3. izrekne oslobađajuća presuda, jer nije dokazano da je počinio kazneno djelo za koje se optužuje.

Analizirajući sve provedene dokaze, kako pojedinačno tako i u njihovoj međusobnoj povezanosti, i dovodeći ih u svezu s obranom optuženika sud je utvrdio da je optuženik Vjeko Kalač počinio radnje opisane u izreci ove presude i našao da u tim radnjama stoje sva obilježja bića kaznenog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142. preuzetog KZ SFRJ, oglasio ga je krivim i odlučio kao u izreci iz slijedećih razloga.

Vještak dr. Davorin Kozomara je izjavio slijedeće. Ja sam dobio pisanu naredbu Županijskog tužiteljstva da u njihovom predmetu T07 0 KTRZ 0009507 14 učinim medicinsko vještačenje na okolnosti vrste i težine te kvalifikacije i eventualnog mehanizma nastanka tjelesnih ozljeda ozlijeđenog Seada Šafre, a vezano za događaj koji se dogodio 24. 9. 1993. godine. Prilikom sačinjavanja nalaza i mišljenja ja sam imao na raspolaganju uvid u otpusni list kao i presliku protokola regionalne ratne bolnice Hrvatskog vijeća obrane u Mostaru, broj 2512/93 od 24. 9. 1993. godine. Na temelju navedenog otpusnog pisma ja sam zaključio da je Sead Šafro rođen 1966. godine dana 24. 9. 1993. godine zaprimljen u regionalnu ratnu bolnicu Hrvatskog vijeća obrane Mostar i da je zadobio sljedeće ozljede: prostrijelnu ranu desne potkoljenice i višekomandni komplicirani prijelom donjeg dijela desne potkoljenice. Navedene tjelesne povrede se kvalificiraju prema pravilima medicinske struke na sljedeći način: prostrijelna rana desne potkoljenice je laka tjelesna ozljeda, dok je višekomandni komplicirani prijelom donjeg dijela desne potkoljenice teška tjelesna ozljeda, tako da u svom zbiru ove dvije tjelesne ozljede sačinjavaju teške tjelesne ozljede. Obzirom da sam i pregledao oštećenog, u iskazu koji je on dao odnosno u dokumentaciji spominjali su se i nekakve ozljede noktiju, prstiju šaka, te ozljede kože prsnog koša, moj zaključak je bio da u medicinskoj dokumentaciji nemamo jasne dokaze, da nemamo jasne dokaze da je oštećeni u predmetnom događaju zadobio i takve ozljede. Obzirom da su ozljede definirane kao prostrijelna rana desne potkoljenice, sasvim je jasno da je onda nanesena metalnim tijelom koje je došlo odnosno ispaljeno iz nekog vatrenog oružja, tako da je takav projektil praktično načinio razdor kože (*nerazumno*) a potom i višekomandni prijelom potkoljenice i time izazvao i jednu i drugu ozljedu koju sam do sad naveo. Obzirom da je kliničkom pregledom utvrđeno da se ožiljci od navedenog ozljeđivanja nalaze na stražnjoj strani natkoljenice oštećenog, a potom izlazni dio nalazi na prednjoj strani potkoljenice oštećenog, dakle kao ulazna rana je opisana rana koja se nalazi na stražnjoj strani potkoljenice oštećenog dok se kao izlazna rana opisuje rana na prednjoj strani potkoljenice oštećenog, to znači da je oštećeni u odnosu na tijelo je koje je izazvalo sami incident odnosno samu ozljedu na neki način okrenut bio leđima prema tom oružju odnosno da je ovaj ili da je bio na neki način rotiran odnosno njegove noge su bile okrenute straga svojim stražnjim dijelom prema izvoru odakle je došlo to strano metalno tijelo. Položaj tijela mogu utvrdit samo vezano za donji dio na kojem se nalazi potkoljenica, dok vezano za trup koji može biti eventualno i rotirano u odnosu na potkoljenice se ne mogu s jasnom sigurnošću izjasnit kako je trup bio, u kakvom položaju je bio.

Na pitanja branitelja odgovara. Dakle, zapravo u mom vještačenju ja nisam mogao utvrditi točan oblik i karakter o kakvom se metalnom tijelu radi, znači da li je ono oblo, da li bi asociralo nekakvo zrno koje bi bilo ispaljeno iz nekakvog oružja koje ima nekakvu cijev u smislu nekakvog recimo pješačkog oružja ili se radi o rasprsnuću nekakvog većeg predmeta tipa granate, u tom slučaju bi se radilo o nekakvom geleru koji ima nekakav drukčiji nepravilan oblik, i jedno i drugo vezano za ono što sam zatekao na tijelu oštećenog je moglo uzrokovati takve ozljede. Rana je u medicinskoj dokumentaciji okarakterizirana kao prostrijelna, znači takvo tijelo nije se nije bilo na licu mjesta, jer se nije radilo o ustrijelu, tako da nekakvom rendgenskom dijagnostikom nismo mogli, nije se mogao u tom trenutku utvrditi o kakvom se metalnom tijelu radi. Jedinu medicinsku dokumentaciju koju sam imao bilo je otpusno pismo koje je vezano za ranjavanje koje je oštećeni zadobio 24. 9. '93. godine, za ta nekakva druga eventualna ranjavanja ili ozljeđivanja oštećenog nisam imao nikakvu medicinsku dokumentaciju, dok je točno da sam na tijelu oštećenog uočio i nekakve druge ožiljke na njegovoj koži odnosno na tijelu, a koji se ne nalaze točno na mjestu gdje je bilo ovo zadnje ranjavanje od 24. 9. '93. godine. Vezano za događaj od 24. 9. na kojem se opisuje rana koja je prostrijelna, znači tu više tragova ozljeđivanja metalnim tijelom nema i oni u trenutku dolaska u bolnicu metalo tijelo je rendgenološkom, radiološkom obradom nije uočeno, tako da onda rendgen učinjen u tom trenutku odnosno na taj datum nam ne može pomoći u dijagnosticiranju odnosno određivanju tijela kojim je oštećeni

ranjen. Rendgen se uvijek radi, jer je dijagnosticiran je višekomandi komplicirani prijelom potkoljenice, a on je zasigurno verificiran i radiološkom dijagnostikom. Taj snimak nisam imao, imao sam definiciju u otpusnom pismu. U tom trenutku ukoliko bih poslao oštećenog na nekakvu radiološku dijagnostiku, u tom slučaju bih mogao utvrditi da li u njegovom tijelu ima još nekakvih metalnih predmeta, međutim obzirom da je konkretno vještačenje bilo usmjereno na datum 24. 09., da je rađen u Županijskom tužiteljstvu, nisam imao potrebu za tim. Subjektivno se elaboriram točno izjave oštećenog, dakle ovo subjektivno je nekakva kratka elaboracija onog što je izjavio oštećeni, dakle, to nije nešto što sam ja utvrdio ili što tvrdim, čime sam se rukovodio prilikom donošenja konačnog nalaza i mišljenja. Tako da se to odnosi isključivo na izjavu oštećenog. Pregledom preko navedenog ozljeđivanja u smislu ranjavanja, koža zarasta i ispod te kože nije nigdje primijećeno da postoji nekakvo metalno tijelo.

Svjedok Boris Blagojević je izjavio. U ratno vrijeme sam radio u ratnoj bolnici, na kirurgiji. Potvrđuje svoj potpis na otpusnom pismu regionalne ratne bolnice HVO-a Mostar broj 2512/93. Pacijenta se ne mogu sjetiti, ali pročitao sam iz dijagnoze da se radi o kompliciranome prijelomu desne potkoljenice koji je nanesen zrnom iz snajpera. Za konstataciju da je pacijent pogođen snajperom kaže: to je vjerojatno u tom slučaju do mene došlo, inače ja ne mogu ocijeniti je li bio neki drugi metak ili je snajperski ili je obični, ali uglavnom bila je rana nanesena metkom. Temeljem napisanoga bio je u dobrom općem stanju. Vidim da je bio pri svijesti, bez temperature, orijentisan, tako da je po našem kriterijumu bio relativno dobar. Po principu ratne kirurgije sve ratne rane se trebaju hirurški obraditi, tako da se sva devastirana tkiva moraju ukloniti i na ta devastirana tkiva stavlja se već nešto od dezinfekcionih ili sredstava u slučaju povrijeđenoga išla je i gipsana imobilizacija, radi toga što je postojao više ulomaka u tom prelomu. Nije podvrgnut operativnom zahvatu, osim što se ta obrada rane zove primarna hirurška obrada rane dok se uklone ta devastirana tkiva, ostalo je slijedilo po tome da se vjerojatno, nije zapisano, ali vjerojatno se pokušao sklopiti taj prijelom da bude na zadovoljavajućem nivou i poslije toga je previjen i stavljena je, aplicirana je gipsana imobilizacija radi stabilnosti kostiju. Onda se mora promijeniti drugi koji pripaja se uz povrijeđeni ekstremitet da bi stabilizirao koštane ulomke. Tako da je to promijenjeno vidim po tekstu, dva puta nakon primarne ove povrede i da je na tim gipsanim imobilizacijama ostavljena jedna, mi to zovemo prozor, na mjestu gdje je ulazna i gdje je izlazna rana da bi se one mogle previjati redovno u toku dana. Prema mome opisu iz otpusne liste, navedeno je da je ulazna rana bila u donjoj trećini desne potkoljenice, a da je izlazna rana bila u niže i sa prednje strane desne potkoljenice, što govori da je bio prostrelni, da je bio prostrel, odnosno kako sam naveo tamo transklopetarna rana. S obzirom da nije bilo operacije nije bilo potrebno odstranjivati strano tijelo iz ljudskoga. Riječ je o zrnu, isključivo temeljem ulazne i izlazne rane, znači, ulazna rana je obično manja od izlazne rane po svojim dimenzijama. Na ulaznoj rani svi rubovi kože su utisnuti prema unutra, na izlaznoj rani, svi rubovi kože su izbačeni prema vani. I znatno je veća površina koju izlazna rana zauzima. Dakle, činjenica je da je ipak metak, odnosno zrno napravilo to.

Svjedok Sead Šafro je izjavio da je prije rata živio u selu Rotimlja, općina Stolac, da je u ratu kao pripadnik A BiH zarobljen 14. 6. 1993. god., ranjen je u glavu, lijevi prst, mali prst lijeve ruke i u desnu butinu, gelerima, znači bila je mina ili granata. Bili smo ranjeni trojica, četvrti je bio zdrav jer je išao iza nas, nije pokupio ništa, pa nas je sklonio sa te čistine do jednog bunkera, onda je to znam, pala granata sa kote 690, s Gradine, poginuo je Senad Šuta, ostali smo nas trojica ranjeni. Onda sam ja indukcionim telefonom zvao 9. bojnu da nam neko pomogne da nas pokupi. U toku noći došli su neki momci, provjerili, vidjeli o čemu se radi, onda je došao sanitet, pokupili su nas u vozilo saniteta, odveli u kuću Jakše Matića gdje je bio sanitet na Rotimlji u mom selu, tu je bio dr Ljuban Moro, koji nam je ukazao prvu pomoć i poslo nas u

bolnicu u Grabovine, u Čapljinu. Iz bolnice smo proslijeđeni u logor Gabela kod Boke Previšića. Tu smo bili tri dana, pa su nas prebacili nekim kamionom na Heliodrom. Na Heliodromu sam bio do 1. 7. kada su nas prebacili u Dretelj. U Dretelju sam bio 21 dan, onda sam ponovo vraćen na Heliodrom. Zengu poznaje od ranije, godinu dana smo bili skupa na liniji gore u Rotimlji 9. bojna i Armija, tu smo živjeli, jeli, pili, držali liniju skupa, pričali, razgovarali. Toga dana Zenga je nosio pušku, borbeni komplet i imao je papir na kojem je bilo moje ime, prozivali su me imenom i prezimenom, sa njim je bio Zvonko Krtalić. Prozvana su još tri imena. Napolju mi je ispred tog kombija, koji je tu čeko, koji je vozio Zvonko, Zenga mi je dao okvir i ovaj dobro se sjećam, zelenu municiju da napunim za moje glave. Puška je mirisala na barut, bio je dobro u alkoholiziranom stanju i malo me tim okvirom kucnuo po glavi, rekao da napunim za moje glave, što sam ja odbio, nije mi se baš punilo znate. Imao naoružanje, automatsku pušku. Tih dana Armija je bila zauzela Hum, pa ne znam ni ja sam, bilo je, uglavnom bilo je puno smrti, puno krvi, puno svega, tako, ništa dobro. U autu mu je Zenga rekao da mi je vidio brata u mrtvačnici mrtvog. Kada smo došli onda je Zenga rekao da se penjemo uz Hum do bunkera gore do položaja, da gore ima naoružanja, mrtvaca i tako dalje, da to pokupimo. Kad smo došli ispred bunkera izašao je vojnik, pripadnik HVO-a iz bunkera i rekao ja vas neću nositi na duši haj se vi vratite dole odakle ste došli. Nismo usput našli ništa. Onda smo ponovo sjeli u kombija i otišli smo u rejon gatačkih kuća, to je preko puta ove dvije benzinske pumpe na Bišća Polju, Energopetrolove. U jedno trenutku ostao je sam sa Zengom. išli smo tranšeom, prvo mi je dao cigaru, ispušili smo cigaru, onda je rekao da se popnem gore do jednog starog auta, da tamo ima neki minobacač da ga donesem. Kad sam izašao iz tranšee okrenuo se, bio me je već nanišanio, kad sam se okrenuo na njega spustio je pušku. Reko mi je da siđem dole ponovo, i da ćemo ići u drugom smjeru tamo prema ove dvije kuće će su pripadnici HVO-a držali liniju, će ima vojske. Išli smo tranšeom i došli smo do ove dvije kuće će je bilo 10 pripadnika HVO-a koji su bili na zadatku, na liniji. Njihovo oružje je bilo u predvorju, otvorenom predvorju jedne kuće složeno, svi su bili goloruki. Oružje je bilo pa tako nekih 8, 10 metara ne znam tačno, nisam mjerio. Zvonio ovaj indukcioni telefon, vojni, što se veže žicom od bunkera do bunkera, ko to poznaje, poznaju mnogi i javio se jedan vojnik i rekao je da je za Zengu, ja sam ležao u toj prašini tu, onda se javio Zenga, reko je nisam, sad ću, odradit ću, poklopio je tu slušalicu, promijenio je facu, nije više bio onaj i usto je sa te stolice. Telefon je bio na jednom stolu i stolica pored i reko mi je da stanem uz garažu. Ono dok je to izgovorio bio sam zatečen, onda je jedan od ovih vojnika rekao ma ubij ga tu, ovaj, onda je on spustio pušku prema mojoj glavi, ja sam se uhvatio za pušku, uspio sam ustati, on je bio dobro pijan, nije se baš vlado sobom, gurno sam ga od sebe i ovaj okrenuo leđa da ne gledam smrt očima i krenuo sam trčati u lijevu stranu, znam dobro, znači prema zapadu. Tad je zapucala puška, zarafalo je rafal, kažem izgubio sam svijest, ne znam koliko je to trajalo, nisam imo sat ali kad sam došao sebi nisam znao da li sam među živima ni među mrtvima. Noga mi je bila prekinuta i premotana naprijed prema koljenu, krvario sam odsvakle, bolilo me jako. Pa samo je Zenga imao pušku njihove puške su bile tamo ispred kuće razumijete, njihove puške su bile složene u tom predsoblju predvorju kako već da kažem ispred te jedne kuće tamo su bile puške bacač i sve ostalo. Čuo sam glasove razgovor Zenge i vojnika pili su pivu čestitali su mu, Zengi, što me sredio i tako, i ja sam pokušao puzati negdje bježati od smrti u kom smjeru ne znam uglavnom puzo sam, tražio sam neki komad stakla, lima od konzerve nešto da odsiječem tu nogu jer mi je jako smetala pristajala je za mnom, pa se kost od kost melje pa izgubim svijest, pa nastavim opet, polomio sam nokte. Ja sam dopuzo do izlaza iz tranšea, a gore su bile tri stepenice to nisam mogao ispuzati, već je skoro pado mrak. Znači puzo sam otpilike čitav dan, bilo je jako sunce, i onda sam čuo glasove i pozno sam Zvonkin glas pa sam ga zvao iz tranšeje. Pa iznijeli su me neki zatvorenici, jedan je povraćao odmah, bio sam bez kože, baš ono bio sam ružan, a nikakav, Zvonko je nazvao nekog ne znam rekao ima ranjen čovjek nije rekao zatvorenik, hitna došla jako brzo. Iz te Lade izašli su čovjek i žena je plakala rekla je da se zove Marija dala mi je morfijum rekla mi je morate napomenuti da sam

vam dala morfijum. Zenga je prošao pored toga kao da se ništa ne dešava par koraka, a onda je valjda njegov mozak registrovo da sam to ja, vratio se i skinuo pušku da me ubije. Nije, bio je toliko pijan da ga je ova žena savladala i ubacila u onu prijavnicu gdje bude portir i razoružala hoću reći eto tako, mene su stavili u to vozilo i uz Vardu prebacili u novu bolnicu. Žena mi je cijelo vrijeme sa nekim pamukom velikim čuvala ovu nogu da mi se ne ljulja i to kost od kost ne stvara dodatni bol. Prvi je došao je doktor Marko Ružić. On mi je čistio taj pijesak i šivo ono što je mogao šivati, i tako dalje i napravili su neki rengenški snimak, bio je neki Zela, tehničar koji je poslije umro, nogu mi je radio dr. Boris Blagojević stavio mi je neku šipku probušio ispod koljena kad sam se probudio to sam vidio, stavio mi je jednu šipku ispod koljena i jednu šipku je stavio u petu između je stavio gips i govorio stari biće to dobro. U bolnici sam bio do 29. 12 iste godine.

Svjedok Azrudin Brodlić je izjavio kako se nakupilo nas 4-5 ali uporno je tražio Šafro ostalo mi je to prezime ne znam kako mu je ime daj mi Šafro, daj mi Šafro, i tu smo dok smo čekali on priča zato sam ja neke stvari saznao iz razgovora od Dade i tog koji se predstavlja kao Zenga. Kad su ga našli u tranšeu to je nekakav je li to vojno vozilo star kombi ili tako nešto uvijek su dolazili dole u Rodoč, dođe se uz ono brdo u Rodoč gore gdje su kamenje ja nisam nikad bio od tada, kamenjar je i onda smo ne znam gdje su ostali išli, ali mene je odredio da idem uz to kamenje gore da se popnem na Hum da vidim ima li ranjenih boraca tad je bio onaj okršaj na Humu, i ima municije oružja i tako, i ja sam se popeo gore obišao nema ništa bilo je samo praznih onih sanduka bačenih niz brdo i vratio sam se, skupili smo se svi, i onda smo znači opet u to vozilo, i prebacili se u nekakve ko sokake, ne znam ni ja šta je, dole blizu Neretve, znam da je ono granje pleglo koda je plavila Neretva, i tražio nas je da odemo do Neretve da vidimo. Zenga, znači sve govorim za njega jer sa njim sam jedino komunicirao, a sa drugima nisam, i pošli smo prepali smo se ili je ono priča bila da je tu Armija preko puta pa ne znamo šta ćemo da mašemo zastavom, onda je predložio jedan od nas mlađi je čovjek krupan kad bi ga vidio prepoznao bih ga, da se uspravimo da se ponašamo ko civili, i nije bilo ništa nikakve pucnjave, obišli smo nismo ništa našli vratili se, onda nas je opet u to vozilo do neke kuće sa trijemom, trijem je bio ovako izbačeno malo i sjedila su tu dvojica rekao bi, i tu nas je izveo mi smo sjedili tu čekali, ali su čitavo vrijeme to sam vam htio reći, ja sam napisao on traži od Šafre da prizna da ima brata u Armiji, znači on stalno govori on nije u Armiji, to nije njegov brat, i to je ta priča čitavo vrijeme, Zenga je bio pripit, rečeno je Zengi hajde tamo sredi ga, šta ja znam, odveo ga je otprilike ovako ima mala ogradica nekakva i njivica pored, livada šta je, i tamo ga je preveo, i onda se čula galama i poslije rafal, čulo se zapomaganje, pucnjevi su se čuli iz pravca iza te šupe, jer ja sam sjedio tu blizu, Šafro je jaukao, znači majko mila tako nešto, Zenga je bio naoružan, Šafro je bio živ, onda smo ga četvorica nosili u šatorskom tom krilu, vidio sam mu noge, ja imam dojam da su obje povrijeđene, ali jedan je bila ono baš kad se prelomi pa visi, bez veze, ovako mlandara i odnijeli smo ga do neko je auto neko je došlo, u to auto smo ga ubacili i otišlo je i ne znam nisam ga nikad više vidio. Potvrđuje da je u istrazi vršio prepoznavanje osoba sa fotografija i da je njegov potpis na tom zapisniku.

Na zapisnik Županijskog tužiteljstva Mostar broj KTRZ 0009507 14 od 10. 4. 2015. godine svjedok Mekez Marić je izjavio:

Za vrijeme rata živio sam u stanu svog brata Derve Marića koji se nalazio u Šantićevoj ulici, ne mogu se sjetiti koji je broj bio, ali znam da je stan bio odmah do silosa. Tu sam bio zajedno sa drugim bratom Esadom Marić i njegovom suprugom i djetetom, jer mi je brat Dervo Marić za vrijeme rata otišao u Njemačku. Ja sam od početka rata prvo bio u Teritorijalnoj odbrani Mostar, a nakon toga u Armiji BiH, nakon što je formirana 15.04.1992. godine. Dana 09.05.1993. godine shvatio sam da je došlo do sukoba između Armije BiH i HVO-a, jer je HVO počeo sa granatiranjem lijeve strane Mostara, a pošto sam se ja nalazio u Šantićevoj ulici koja

je bila na teritoriju HVO-a, ja i brat Esad smo se skrivali u gore navedenom stanu. Dana 13.07.1993. godine u popodnevnom satima u stan dolaze dva meni nepoznata pripadnika Vojne policije HVO-a, a to sam znao jer su imali oznake Vojne policije HVO-a i bili su naoružani, dok smo nas dvojica bili u civilnoj odjeći. Ti vojni policajci su naredili meni i bratu da pođemo s njima, te nas odvođe na Fakultet koji se nalazio ispod Stadiona pod Bijelim brijegom, na ispitivanje. Na Fakultetu smo obavljali neke manje poslove i isti dan smo u večernjim satima prebačeni kamionima zajedno sa ostalim zarobljenicima u logor Heliodrom. U logoru sam prvo bio smješten u sportsku salu gdje sam proveo mjesec dana, a nakon toga sam prebačen u školu, želim naglasiti da je sve to bilo u sklopu logora Heliodrom. Za vrijeme mog boravka u Heliodromu često sam išao na prisilne radove, te sam obavljao razne poslove kao što su: punjenje vreća pijeskom, pravljenje bunkera, kopanje trašaja, ali najgore od svega mi je bilo kad sam kopao mrtve.

Sjećam se za vrijeme mog boravka u logoru, mislim da je bio 9. mjesec, ali nisam siguran, znam da je bila neka akcija između Armije BiH i HVO-a na Humu, sjećam se da sam taman pošao da ručam, nekada oko 14, 15 sati, kad mi je jedan pripadnik HVO-a rekao: „hajde vani tamo“, nakon čega sam ja izašao ispred škole i čekao da izaberu još zatvorenika pa da idemo pronalaziti poginule pripadnike HVO-a. Nakon nekih 10-tak minuta sjedam zajedno u kombi sa još 4 ili više zatvorenika gdje nas dva pripadnika HVO-a odvođe do „Gatačkih kuća“. Koliko se ja sjećam te „Gatačke kuće“ bile su na području Rodoča, gdje se nalazila prva linija HVO-a, odmah blizu Neretve. Ova dva pripadnika HVO-a nisam poznavao, a ne mogu se sjetiti ni kako su izgledali, a sve iz razloga jer sam se strašno bojao za svoj život, a prošlo je više od 20 godina od tog događaja, a i cijelog rata koji svaki dan pokušavam zaboraviti. Kada smo došli do „Gatačkih kuća“ izašli smo iz kombija gdje je jedan pripadnik HVO-a kojega nisam poznavao odmah počeo maltretirati jednog zatvorenika, znam da se zatvorenik zvao Šafro kojeg nisam poznavao niti je bio zajedno sa mnom u istoj prostoriji u logoru Heliodrom shvatio sam da se zove Šafro iz razloga jer ga je ovaj pripadnik HVO-a tako zvao i govorio mu da je on bio diverzant te da je ubijao Hrvate. Ne mogu se sjetiti svih detalja jer u tom strahu sam gledao u zemlju i strahovao za svoj život. Sjećam se da je taj vojnik nakon nekog vremena uzeo tog zatvorenika Šafro i odveo ga do tranšeja, te mu govori da trči, pri čemu se derao i psovao mu galameći na njega. Naređivao je Šafri da trči što je ovaj morao uraditi, pa je trčao brzo koliko je mogao u velikom strahu kroz tranšeje, iznad tranšeja, a za to vrijeme je taj vojnik više puta rafalno pucao oko njegovih nogu. Vojnik se kretao iza njega na udaljenosti oko 10-tak do 20-tak metara, pri čemu je iz puške kojom je bio naoružan pucao kratke rafale i sve do momenta do kad Šafro nije mogao tračati jer je pao na zemlju pogođen tim rafalima u jednu ili obje noge, nisam sasvim siguran zbog protoka vremena. Mislim da je Šafro pao u tranšej i da smo ga poslije vadili iz tranšeja koji nije bio puno dubok. Ja sam od njih dvojice zajedno sa ovim ostalim zatvorenicama bio udaljen nekih 5, 6 metara. Za vrijeme dok je ovaj pucao za njim jedan pripadnik HVO-a mu je govorio koliko sam ja razumio: „Jasenko nemoj više kani se toga“. Nakon što je pogođen ovaj zatvorenik nama su naredili vojnici HVO-a, sad se ne mogu sjetiti ko, da ga iznesemo do puta gdje može doći auto da ga pokupi. Sjećam se da smo do njega došli ja i jedan zatvorenik, koliko se ja sjećam da je taj zatvorenik bio Bosanac, da je živio u Centru II u Mostaru i pretpostavljam da je bio oženjen Hrvaticom. Tog jednog zatvorenika kojega sam sad naveo se sjećam iz razloga jer sam ga znao viđati u logoru Heliodrom. Nakon što sam došao do ranjenog zatvorenika, ja i ovaj zatvorenik kojeg sam naveo smo ga uzeli i odnijeli do puta. Vidjelo se da je ranjen jer je cijelo vrijeme dok smo ga nosili ja, s jedne strane, a ovaj drugi zatvorenik s druge, da vuče obadvije noge. Donijeli smo ga do puta do kojeg su nam rekli ovi vojnici, te smo ga tu ostavili, ne mogu se sjetiti da li smo ga predali nekome, da li ga je auto čekalo, niti šta je s njim bilo, samo se sjećam da smo ga iznijeli do tog puta. Mi ostali zatvorenici smo se na tom području zadržali još sigurno nekih sat vremena gdje smo tražili stradale pripadnike HVO-a, međutim koliko se sjećam nismo nikoga pronašli. Zatim su nas ostale

zatvorenike opet ubacili u kombija i vratili nas u logor Heliodrom. Ovaj vojnik HVO-a što je pucao u Šafru nije zajedno s nama išao u logor Heliodrom. Ja sam u logoru Heliodrom bio sve do 19.03.1994. godine kad sam razmijenjen, kamioni Crvenog križa su došli po nas i odveli nas u Mostar na teritorij Armije BiH.

Na upit da li poznajete ovog vojnika HVO-a koji je pucao u zatvorenika Šafru i možete li nam ga opisati odgovara: Navedenog vojnika nisam poznao od ranije, niti znam kako se zove, samo se sjećam da je na glavi imao šljem sa velikim slovom U, bijele boje, da je bio u uniformi HVO-a, da je tada imao pušku Kalašnjikov, mislim da je bio visok oko 180 cm, neke srednje kilaže, nije imao bradu, sjećam se da je imao hercegovački naglasak, te je po mojoj procjeni imao oko 40-tak godina. Želim reći da tu osobu prije tog događaja nikad više nisam vidio, niti sam išao za vrijeme rata da opet radim na to mjesto „Gatačkih kuća“, niti sam poslije rata otišao na to područje.

Na upit da li vam se netko od pripadnika HVO- obratio dok ste se vozili u kombiju prema „Gatačkim kućama“ odgovara: Stvarno se ne mogu sjetiti da li su ti vojnici što su nas vozili nam se obraćali bilo kakvim riječima, niti se mogu sjetiti da li su njih dvojica nešto komunicirali.

Na upit možete li se sjetiti koliko je bilo vojnika HVO-a zajedno s vama za vrijeme kobnog događaja odgovara: Ne znam točno ali siguran sam da su bila 4 najmanje, te mogu reći da nismo imali nikakve komunikacije a tim vojnicima dok se to događalo, te da se niko od tih vojnika što su bili s nama nije obraćao Šafri, osim ovoga vojnika koji ga je maltretirao.

Na upit da li vi jasno vidite da taj vojnik što je nosio šljem sa velikim slovom U, bijele boje, puca u Šafru odgovara: Jasno sam vidio kako Šafro trči kroz tranšeje, a ovaj vojnik HVO-a kojeg sam vam opisao puca za njim, nakon čega vidim da Šafro pada.

Na upit možete li nam reći kakvog je psihičkog stanja bio vojnik koji je pucao u Šafru odgovara: Mogu samo reći da je bio jako ljut na Šafru i da ga je čim smo izašli iz kombija počeo vrijeđati i derati se na njega, a sve je to radio i kada je pucao na njega i govorio mu da trči.

Na upit možete li mi reći kako se ponašao vojnik koji je pucao na Šafru, nakon što je Šafro bio pogođen odgovara: Sjećam se kad je Šafro pogođen i više nije mogao hodati da ga se ovaj vojnik okanio, čim je pao nama je netko naredio da ga idemo nositi do puta što smo mi i uradili.

Na upit da li se u logoru kasnije pričalo tko je pucao u Šafru odgovara: Mene osobno nije interesiralo tko je ni šta je, a kako smo svi zatvorenici koji su se vratili bili u različitim salama u logoru Heliodrom, te se nismo poznavali, mogu reći da ni s kim o tom događaju nisam pričao.

Na upit da li poznajete osobe Pandur Sulejman i Brodlić Azrudin odgovara: Pandur Sulejmana ne poznajem, a za Brodlić Azrudina mislim da je bio ovaj gore zatvorenik kojeg sam već opisao kao Bosanca koji je živio u Centru II u Mostaru. Sjećam se da sam ga ponekad viđao u logoru Heliodrom, ali s njim nikad nisam pričao o ovom događaju.

Na upit da li poznajete osobu po imenu Vjeko Kalač zvani „Zenga“ odgovara: Za tu osobu nikad nisam čuo dok nisam dobio od vas poziv za saslušanje svjedoka.

Svjedok Sulejman Pandur je izjavo da je u 9. mjesecu 1993. godine bio u Heliodromu u logoru. Sjećam se taj da smo izvedeni da čistimo teren poginuli HVO-a, pa da ih izvučemo. Došli su dole pripadnici HVO-a, Išli smo prema Stotki da raščistimo taj teren da vidimo tko ima od poginulih, nismo ništa našli, vratili su nas nazad, onda su na meni i Marića naredili da idemo prema Neretvi. Zadržali smo se desetak minuta onda su nas zovnući vratite se nazad. Bilo je gore izmaknuto pripadnika HVO-a, a ovdje je koliko sam čuo onda Zenga da su ga zvali, vidio sam I Šafru, tada ja tu Šafru nisam ni znao, ja prvi put sam ga tada vidio taj dan, Zenga je bio u pripitom stanju. Imao je automatsku pušku. Ovaj vojnik Zenga raspravlj'o sa Šafrom i naredio mu da trči, bježi, bio sam udaljen desetak metara. Šafro je počeo plakat i govorit „nemojte gospodine molim vas“ i on je rek'o „bježi kad ti kažem“ i on je potrč'o od straha i onda je rafal opaljen, ali je puška išla prema dolje, cijev je usmjerio prema donjem dijelu u noge. Šafro se

krivio i Zenga je za njim potrč'o, doš'o do njega „što bježiš“, „nisam gospodine, vi ste mi naredili“, to smo čuli kako se onaj kako je govorio ovaj Šafro i onda je ovaj vojnik rek'o pusti nek momci idi da ga izvuku, to mi je ostalo u sjećanju da je Šafro rekao „nemojte molim vas gospodine imam dvoje djece, tko će ih hraniti“. Zenga je stao kao ukopan. Neki vojnik se obraća „Zenga pusti čovjeka neka ga izvuku, eto ranio si ga“ i onda smo mi otrčali tamo, rekli nam aj izvucite ga, odnijeli ga do auta na nosilima, vidio sam, visila mu je noga iznad šljanka noga, prebijena kost. Vidio je kada je Zenga pucao i kada je Šafro pao, bio je udaljen desetak metara. Ostalo mi je u sjećanju da se vojnik koji je pucao zvao Zenga a to je ime čuo od ljudi koji su bili tamo.

Svjedok Dalibor Martinović je izjavio da je u 9. mjesecu 1993. godine obnašao dužnost vojnog policajca u središnjem vojno istražnom zatvoru Heliodrom. U 9. mjesecu '93. godine je bilo znatan broj pritvorenika, ja mislim par tisuća, koji su bili smješteni u tri objekta. Da li su oni išli na rad, išli su na rad sigurno. Na rad su išli na način da bi od zapovjedništva rada preko potvrde oni bili izdvajani na odlazak na rad, potvrda je izdavana, upisivana u evidenciju s tim da bi upisivani bili vojnici koji bi došli po te pritvorenike, broj osobne, broj vojne iskaznice, upisivani su i brojevi zatvorenika, imena i prezimena zatvorenika. kada bi se vraćali zatvorenici vršio bi se kao, bila bi prozivka da vidimo da li su svi vraćeni, u kakvom stanju i vršio se pretres iz razloga da se ne bi unijelo onaj vatreno oružje. Bilo je slučajeva da se neko od zatvorenika nije vratio. To se evidentiralo u tu, tu knjigu koja se vodila i onda se izvješćivalo zapovjedništvo zatvora. Pa onda bi vjerojatno oni putem dalje postupaka radili na istrage ili izjave, ali šta je dalje rađeno, ja kao vojni policajac stvarno nisam znao. Znači predavali bi vojnim osobama koje bi došle s potvrdom i prijevozom ili kako je već onaj uz potpis i iskaznicu.

Svjedok Zvonko Krtalić je izjavio da je u HVO bio vozač, vozio je po potrebi vojsku, zatvorenike, sve sam vozio. Šta mi je zapovjednik usmeno rekao to sam i uradio. Kritičnog dana rekao mi je zapovjednik da odvezem jednu grupu zatvorenika na Čekrek, jednu na hotel Soko i jednu u Gatačke kuće. Odvezao sam gore do štamparije i ostavio ih. Od štamparije se nije moglo dalje dole jedno 200-300 metara se moralo ići pješke. I ja sam išao pješke sa njima. Doveo sam ih na lice mjesta i rečeno mi Zengi i Zebi da ih predam. Tako mi je zapovjednik moj rekao usmeno. Predao sam ih Zengi Vjeki Kalaču koga sam poznao od ranije. Bio je u uniformi. Imao je automatsku pušku u ruci. Ja nisam nikoga u tom trenutku vidio, trebalo ih je još biti tuda, ali ja nisam nikoga vidio samo njega pred tom kućom gdje sam ja trebao zatvorenike predati, samo sam njega vidio. Ja njemu predajem zatvorenike i ja polazim od njega ne znam, jedno desetak metara i ja čujem on jednom vojniku onom zatvoreniku govori trebaš tračati do one kuće i nazad da vidim kako ste spremni. Čuo sam to, i ja sam pošao čujem rafal. Ja se okrenu taj momak leži i traži pomoć. Zengi je puška bila u rukama. Velim mu kako je htio pobjeći kada si mu rekao da trče do one kuće i nazad i onda tu sam se malo na njega naljutio i onda sam morao ja toga momka tri zatvorenika voziti. Ma leži momak u krvi, krvave mu noge dole jer ufatilo ga je negdje oko koljena. Krivi se i govori samo pomozite mi, pomozite mi. Upomoć pomozite mi. Odnijeli smo ga, ja sam pozvao Heliodrom hitnu, odvezli smo ga gore do štamparije ja i tri zatvorenika i ja dalje ne znam, otjerala ga je hitna i ja dalje ne znam ništa. Na upit je li pored Zenge na mjestu gdje je ostavio zatvorenika, a on izdvojio jednog bilo još pripadnika HVO-a odgovara ja nisam nikoga vidio tu samo njega. Sada da govorim da sam vidio nekoga ja nisam tu vidio možda ih je bilo tamo ima još 5-6 kuća možda su u drugoj kući ondje bili ali tu nije nikoga gdje sam ja. I samo je on bio tu naoružan. Na pitanja branitelja odgovara: ja sam predao gospodinu zatvorenike i ja sam pošao od njega jedno desetak metara i ušao u oni tranše kanal je bio i ja sam ušao u kanal ukoliko sam ušao u kanal toliko sam rafal čuo i čuo zapomaganje, ja se vratio pitam šta bi ovaj gospodin Kalač kaže htjeo pobjeći i on pucao mu u noge.

Svjedok Franjo Smoljan je izjavio da poznaje Vjeko Kalača iz rata, da je on bio na poziciji Gatačkih kuća i da tamo, kada je on bio na smjeni nije viđao Vjeko Kalača, da je ta pozicija od vojnog mosta bila udaljena oko dva km, ne sjeća se da je netko ranjen kod Gatačkih kuća, na pitanje tužiteljice odgovor da on nikada nije bio u smjeni sa Vjekom Kalačem.

Svjedok Jozo Čarluk je izjavio: dok sam bio sa Vjekom, koliko ja znam da Vjeko nije nikakav prekršaj pravio, skupa smo bili i štitili smo jedan od drugog ako bude slučajno neki napad, govorili smo da se sakrijemo u bunker ili kanale i to sve i tako je pošlo da nismo imali problema, nismo niti pucali ni na koga, ni, nego, tako smo se držali dok je to prošlo. Ja sam prešao onda u Domobraniju i dalje ja ne znam šta je bilo. Bili su zajedno na položaju kod mosta. U 9. mjesecu kada je pao Hum bio je kući i nije išao na položaje. Ja ne znam gdje je Vjeko bio, ja sam bio kući.

Svjedok Stanko Cvitković je izjavio da je sa Vjeko Kalačem bio na položaju kod mosta, 24. 9. su bili kod Gatačkih kuća, a nakon toga kaže da su bili na mostu, nije mu poznato šta je taj dan bilo kod Gatačkih kuća.

Svjedok Leo Spužević je izjavio da je sa optuženikom u prijateljskim odnosima, naglašava da je imao poštovanje prema njemu, kritičnog dana Vjeko je raspoređen na mostu, oni su držali na mostu ovaj imali su bunkere na mostu, nije mu poznat događaj na Gatačkim kućama, niti mu je poznato da su tog dana neki zatvorenici dovedeni do Gatačkih kuća,

Svjedok Rudolf Pehar je više puta ponovio da Vjeko Kalač nije bio sa njim u ratu, da je svjedok 1993. god. bio na Gatačkim kućama a Zenga tu nije bio, bio je na mostu, da mu nije poznato da je na Gatačkim kućama neki vojnik HVO-a pucao i ranio zarobljenog pripadnika A BiH.

Optuženik Vjeko Kalač u svojstvu svjedoka je izjavio da nikada nije pucao u nekog zarobljenika kako je to navedeno u optužnici, da je njegov položaj bio na mostu preko Neretve koji je udaljen oko 2 km od Gatačkih kuća, da on nikada nije vodio zarobljenike sa Heliograma do Gatačkih Kuća, na dan kada je pao Hum on je punih 48 sati bio na položaju na mostu.

Predmetni zločin počinjen je u kontekstu oružanog sukoba koji je bio već zahvatio veći dio Bosne i Hercegovine koji nema karakter međunarodnog sukoba. Opće poznata je povijesna činjenica da je na teritoriji Hercegovine (Konjica, Mostara, Stoca i Čapljine) postojao oružani sukob između oružanih snaga Armije Republike BiH i Hrvatskog Vijeća Obrane. Navedene opće poznate činjenice proizlaze i iz sadržaja iskaza saslušanih svjedoka i materijalnih dokaza tako da te činjenice sud uzima utvrđene. Naime, saslušani svjedoci su potvrdili da je u vrijeme događanja koji su predmet ovog kaznenog postupka postojao oružani sukob između A BiH i HVP-a te da su u objektu Heliograma bili zatvoreni zarobljeni Bošnjaci. O prethodnim činjenicama su svjedočili svi saslušani svjedoci.

Nadalje, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine je dana 20. 6. 1992. god. donijelo odluku o proglašenju ratnog stanja koja je objavljena u Službenom listu R BiH broj 7/92 dana 20. 6. 1992. god. te je istom odlukom naređena opća javna mobilizacija svih vojnih obveznika na teritoriji R BiH, koje ratno stajanje je postojalo i u kritičnom periodu navedenom u optužnici. Iz Odluke o uspostavi Hrvatske zajednice Herceg Bosna, objavljene u „Narodni list HZHB“ od 18.11.1991. godine i Odluke o formiranju Hrvatskog vijeća odbrane, objavljena u „Narodni list HZHB“ br. 2/92 od 8. 4. 1992. godine proizlazi da je formirana HR HB i da je HVO njena vojska.

Da bi se utvrdilo postojanje kršenja pravila Međunarodnog prava, potrebno je utvrditi protiv koga je počinjenje djela usmjereno, odnosno je li djelo bilo usmjereno prema osobama koje spadaju u posebne kategorije osoba koje su zaštićene navedenim odredbama IV Ženevske Konvencije o zaštiti građanskih osoba za vrijeme rata. Prema definiciji pojma zaštićene

kategorije koja je sadržana u čl. 3. st. 1. tč. a) IV Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba za vrijeme rata od 12. kolovoza 1949. godine ona daje zaštitu osobama koje izravno ne sudjeluju u neprijateljstvima i koje su se u jednom trenutku u slučaju oružanog sukoba našle u vlasti jedne strane u sukobu, upravo na način kako su se u toj situaciji našao i zarobljeni civil Sead Šafro.

Iz izvedenih dokaza proizlazi da je oštećeni Sead Šafro bio ranjen i odveden na liječenje da bi zatim bio lišen slobode i odveden u logor Heliodrom. Ovo utvrđenje proizlazi iz njegovog iskaza sa glavnog pretresa. Zbog toga je Vijeće kod utvrđivanja statusa žrtve pošlo od odredbe članka 3. st. 1. tč. a) Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba za vrijeme rata od 12. 8. 1949. godine koja definira uvjete pod kojima osobe uživaju zaštitu Konvencija, precizirajući da su zaštićene osobe civili i pripadnici oružanih snaga koji su položili oružje i osobe onesposobljene za borbu uslijed bolesti, rane, lišenja slobode ili iz bilo kojeg drugog uzroka, kao i civili. Ovim odredbama je propisano da će se prema ovim kategorijama postupati, u svakoj prilici, čovječno, bez ikakve nepovoljne diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, vjeri ili uvjerenju, polu, rođenju ili imovnom stanju ili kojem drugom sličnom mjerilu, pa se u tom cilju zabranjuju u svako doba i na svako mjestu prema gore navedenim osobama povrede koje se nanose životu i tjelesnom integritetu, naročito sve vrste ubojstava, osakaćenja, svireposti i mučenja.

Prilikom ocjene jesu li predmetne radnje optuženika u dovoljnoj mjeri povezane sa oružanim sukobom, Vijeće je utvrdilo uzročnost između oružanog sukoba i inkriminiranih radnji koje se optuženiku stavljaju na teret jer je oštećeni Sead Šafro bio zarobljen u logoru Heliodrom u koji je doveden kao civili. Ovaj zaključak proizlazi iz Izvoda iz knjige dežurstva u zatvoru Heliodrom za dan 24. 9. 1993. god. 72000386 i br. 7720003850 u kome se navodi da su dana 24. 9. 1993. god. iz zatvora Heliodrom odvedeni Azrudin Brodlić, Merkez Marić, Sulejman Pandur i Sead Šafro, da Sead Šafro nije vraćen jer je ranjen i da je osiguranje bio Vjeko Kalač. Također i iz Izvješća Središnjeg vojnog zatvora br. 708/93 od 25. 9. 1993. godine gdje se Sead Šafro navodi kao zatvorenik u zatvoru.

Razmatrajući status optuženika ovaj sud je cijenio činjenicu da izvršitelj kaznenog djela može biti svaka osoba bez obzira na svojstvo i državljanstvo, koja je pripadnik vojne, političke ili administrativne organizacije strane u sukobu, koji otvoreno nosi oružje i da se po vojnoj uniformi koju nosi razlikuje od civilnih osoba. U konkretnom slučaju, nesporna je činjenica da je optuženik u vrijeme izvršenja djela bio vojno angažiran u službi vojne organizacije jedne od strana u sukobu – bio je pripadnik oružanih snaga HVO kao vojne strane u sukobu. Navedene činjenice proizlaze iz iskaza svih svjedoka tužiteljstva, ali i obrane, kao i materijalne dokumentacije izvedene od strane tužiteljstva - Obrazac VOB-1 iz registra matičnih kartona OUNOO Mostar, za godište 1952 sa dopisom Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida obrambeno oslobodilačkog rata broj 07-03-626/14 od 26. 11. 2014. god. iz kojih proizlazi da je Vjeko Kalač bio pripadnik HVO u periodu od 20. 9. 1991. god. do 1. 3. 1995. god.

Pažljivom analizom iskaza svjedoka, svakog samog za sebe i dovođenjem u međusobnu svezu, sud je utvrdio slijedeće.

Iz iskaza oštećenog Seada Šafre proizlazi da je Vjeku Kalača zv. Zenga dobro poznao jer su 1992. godine bili zajedno na liniji u Rotimlju, da je dana 24. 9. 1993. godine čuo kako Zenga proziva njegovo ime, a s njim je bio i Zvonko Krtalić, kojega je također poznao iz Rotimlje, da mu je Zenga dao okvir i zelenu municiju da napuni za njegovu glavu, da je odbio to učiniti, ali je primijetio da je Zenga u alkoholiziranom stanju. da je Zenga bio odjeven u uniformu i bio naoružan automatskom puškom Kalašnjikov, da je u jednom trenutku ostao sam

sa Zengom. Krenuli su tranšeom te mu naredio da se popne do nekog starog auta i da donese minobacač. Izašao je iz tranšee, okrenuo se i vidio da ga je Zenga nanišanio, a potom spustio pušku. Došli su do dvije kuće gdje je bilo deset pripadnika HVO-a koji nisu bili naoružani, jer je oružje bilo odloženo ispred jedne od tih kuća. Prebrojao je vojnike, jer je znao da slijedi „igranka“ kada bi opkolili osobu i udarali je dok ne bi pala na tlo. Odmah po dolasku su ga opkolili i udarali, a onda je pao na tlo i čuo je da je zazvonio vojni telefon. Vidio je da se Zenga javio i rekao da će to „odraditi“, a zatim mu prišao i naredio da stane uz obližnju garažu i spustio pušku. Ustao je i potrčao u lijevo, a nakon par koraka čuo je rafal, izgubio je svijest, jer je bio ranjen u nogu, krvario je. Poznato mu je da je Zenga pucao, jer je samo on imao pušku, a i čuo je kako su ga tapšali po ramenu i čestitali mu zbog onoga što je učinio. Puzao je od „gatačkih kuća“ do zgrade „Šipada“, skoro čitav dan, a zatim je čuo Zvonkin glas, pa ga je zamolio da ga ubije zbog nenasnožnih bolova koje je trpio. Nakon toga je Zvonko naredio zatvorenicima da ga iznesu, a kada su to učinili vozilom je prebačen u bolnicu, gdje mu je pružena medicinska pomoć. Sjeća se da mu je doktor Ružić pregledao ranu, a potom doktor Boris Blagojević sanirao prijelom i stavio gips. Bio je u bolnici sve do 29. 12. 1992. godine kada je prebačen u Zenicu.

Svjedok Azrudin Brodlić u svom iskazu navodi da je Zenga od Šafre tražio da prizna da ima brata u Armiji, a ovaj mu je rekao da njegov brat nije u Armiji, da je Zenga bio pripit i bio je naoružan, da se čula galama i poslije rafal, čulo se zapomaganje, pucnjevi su se čuli iz pravca iza šupe, on je bio blizu i to je čuo, Šafro je jaukao, Šafro je bio živ i onda su ga četvorica nosili u šatorskom tom krilu, vidio mu je noge, obje su bile povrijeđene, ali jedna je bila ono baš kad se prelomi pa visi, odnijeli su ga do nekog auta koje je došlo, u to auto su ga ubacili i otišlo je. Potvrđuje da je u istrazi vršio prepoznavanje osoba sa fotografija i da je njegov potpis na tom zapisniku.

Temeljem Zapisnika o prepoznavanju osoba ŽT HNŽ br. T07 0 KT RZ 0009507 14 od 22. 4. 2015. godine sudsko vijeće utvrđuje da je svjedok Azrudin Brodlić prije prepoznavanja osoba sa fotografija izjavio da je od događaja prošlo puno godina i da bi prepoznavanje bilo vjerodostojnije ukoliko bi mu se pokazale fotografije iz tog vremena pa je sukladno čl. 99. st. 4. ZKP F BiH prepoznavanje rađeno na temelju fotografija šest osoba iz ratnog vremena. Svjedok je prije prepoznavanja opisao osobu (konstatirano na 2. stranici Zapisnika) a zatim je nakon pregleda fotografija izjavio da je osoba na fotografiji pod rednim brojem 3. osoba zvana Zenga koja je pucala na Šafru. Dakle, prepoznavanje je izvršeno sukladno zakonu tako da je neosnovan prigovor obrane da je ovaj dokaz nezakonit.

Iz iskaza svjedoka Merkeza Marića koji je umro pa je taj iskaz pročitao temeljem čl. 288. st. 2. ZKP F BiH proizlazi da je on sa grupom zatvorenika odveden iz logora Heliostrom, da su ih dva pripadnika HVO-a odveli do „Gatačkih kuća“ na području Rodoča, da je jedan pripadnik HVO-a koga nije poznao odmah počeo maltretirati jednog zatvorenika, zna da se zatvorenik zvao Šafro kojeg nije poznao niti je bio zajedno sa njim u istoj prostoriji u logoru Heliostrom a da se zove Šafro zaključio je iz razloga jer ga je ovaj pripadnik HVO-a tako zvao i govorio mu da je on bio diverzant te da je ubijao Hrvate. Sjeća se da je taj vojnik nakon nekog vremena uzeo tog zatvorenika Šafru odveo ga do tranšeja te mu govori da trči, pri čemu se derao i psovao mu galameći na njega. Naređivao je Šafri da trči što je ovaj morao uraditi, pa je trčao brzo koliko je mogao u velikom strahu kroz tranšeje, iznad tranšeja, a za to vrijeme je taj vojnik više puta rafalno pucao oko njegovih nogu. Vojnik se kretao iza njega na udaljenosti oko 10-tak do 20-tak metara, pri čemu je iz puške kojom je bio naoružan pucao kratke rafale i sve do momenta do kad Šafro nije mogao tračati jer je pao na zemlju pogođen tim rafalima u jednu ili obje noge, a sam od njih dvojice zajedno sa ovim ostalim zatvorenicama bio udaljen nekih 5, 6 metara. Nakon što je pogođen ovaj zatvorenik njima su naredili vojnici HVO-a da ga iznese do puta gdje može

doći auto da ga pokupi. Vidjelo se da je ranjen jer je cijelo vrijeme dok su ga nosili vukao obadvije noge.

Temeljem iskaza svjedoka Sulejmana Pandura sud je utvrdio da je svjedok u 9. mjesecu 1993. godine bio u Heliodromu u logoru, da je Zenga bio u pripitom stanju i da je imao automatsku pušku, da je Zenga raspravljao sa Šafrom i naredio mu da trči, on je bio udaljen desetak metara pa je sve čuo i vidio, da je Šafro počeo plakat i govorit „nemojte gospodine molim vas“ a on mu je rekao „bježi kad ti kažem“ i kada je Šafro potrčao opaljen je rafal, puška je usmjerena prema donjem dijelu u noge. Šafru su odnijeli do auta na nosilima, vidio je kako mu je noga visila. Vidio je kada je Zenga pucao i kada je Šafro pao, bio je udaljen desetak metara. Ostalo mi je u sjećanju da se vojnik koji je pucao zvao Zenga a to je ime čuo od ljudi koji su bili tamo.

Iz iskaza svjedoka Zvonka Krtalića sud utvrđuje da je u HVO bio vozač, da je kritičnog dana odvezao jednu grupu zatvorenika na Čekrek, jednu na hotel Soko i jednu u Gatačke kuće, da ih je predao Zengi Vjeki Kalaču koga je poznao od ranije. Zenga je bio je u uniformi, imao je automatsku pušku u ruci. Vidio je samo Zengu pred tom kućom gdje je predao zatvorenike. Čuo je kako jednom zatvoreniku govori trebaš trčati do one kuće i nazad da vidim kako ste spremni. Kada je pošao čuo je rafal. Vidio je da momak leži i traži pomoć. Zengi je puška bila u rukama. Zenga je rekao da je htio pobjeći pa mu je pucao u noge. Rekao je Zengi kako je htio pobjeći kada si mu rekao da trči do one kuće i nazad i na njega se naljutio. Momak je bio u krvi, krvave mu noge dole jer ufatilo ga je negdje oko koljena. Govorio je Upomoć pomozite mi. Odvezla ga je hitna.

Temeljem iskaza svjedoka dr. Borisa Blagojevića sud je utvrdio da je u kritično vrijeme radio u ratnoj bolnici, na kirurgiji, da je on potpisao otpusno pismo regionalne ratne bolnice HVO-a Mostar broj 2512/93, da je pacijent imao komplicirani prijelom desne potkoljenice koji je nanesen metkom, da je rana hirurški obrađena tako da su sva devastirana tkiva uklonjena i da mu je stavljena gipsana imobilizacija radi toga što je postojao više ulomaka u tom prijelomu. Pojašnjava da je prema opisu iz otpusne liste ulazna rana bila u donjoj trećini desne potkoljenice, a da je izlazna rana bila u niže i sa prednje strane desne potkoljenice, što govori da je bio prostrel.

Temeljem iskaza vještaka dr. Davorina Kozomare, kao i njegovog pismenog nalaza i mišljenja, sud je utvrdio da je kod sačinjavanja nalaza i mišljena vještak imao na raspolaganju otpusni list kao i presliku protokola regionalne ratne bolnice Hrvatskog vijeća obrane u Mostaru, broj 2512/93 od 24. 9. 1993. godine, da je zaključio da je Sead Šafro rođen 1966. godine dana 24. 9. 1993. godine zaprimljen u regionalnu ratnu bolnicu Hrvatskog vijeća obrane Mostar i da je zadobio sljedeće ozljede: prostrijelnu ranu desne potkoljenice i višekomandni komplicirani prijelom donjeg dijela desne potkoljenice. Navedene tjelesne povrede se kvalificiraju prema pravilima medicinske struke na sljedeći način: prostrijelna rana desne potkoljenice je laka tjelesna ozljeda, dok je višekomandni komplicirani prijelom donjeg dijela desne potkoljenice teška tjelesna ozljeda, tako da u svom zbiru ove dvije tjelesne ozljede sačinjavaju teške tjelesne ozljede. Obzirom da su ozljede definirane kao prostrijelna rana desne potkoljenice, sasvim je jasno da je onda nanesena metalnim tijelom koje je došlo odnosno ispaljeno iz nekog vatrenog oružja, tako da je takav projektil praktično načinio razdor kože a potom i višekomandni prijelom potkoljenice i time izazvao i jednu i drugu ozljedu. Obzirom da je kliničkom pregledom utvrđeno da se ožiljci od navedenog ozljeđivanja nalaze na stražnjoj strani natkoljenice oštećenog, a potom izlazni dio nalazi na prednjoj strani potkoljenice oštećenog, dakle kao ulazna rana je opisana rana koja se nalazi na stražnjoj strani potkoljenice oštećenog dok se kao izlazna rana opisuje rana na prednjoj strani potkoljenice oštećenog, to znači da je oštećeni u odnosu na tijelo je koje je izazvalo sami incident odnosno samu ozljedu na neki način okrenut bio leđima prema tom oružju odnosno da je bio na neki način rotiran odnosno njegove noge su bile okrenute straga svojim stražnjim dijelom prema izvoru odakle je došlo to strano metalno tijelo.

Dakle, iskaz svjedoka Blagojevića i vještaka Kozomare te medicinska dokumentacija potvrđuju tvrdnju optužnice da je oštećeni Sead Šafo zadobio prostrijelnu ranu desne potkoljenice i višekomadni komplicirani prijelom donjeg dijela desne potkoljenice i to od metka ispaljenog iz vatrenog oružja.

Iz navedenih razloga je potpuno neosnovana obrana koja tvrdi kako je svjedok Šafo Sead izjavio da mu je „jedan metak ostao u skočnom zglobu“, da ga je operirao dr. Blagojević koji tvrdi da operacije nije bilo, da oštećeni govori da mu je ozlijeđena lijeva noga dok optužnica govori ozljeđivanju desne noge te zaključuje da se događaj naveden u optužnici nije ni desio.

Prije svega, u situaciji u kojoj se našao oštećeni Sead Šafo i koji nema nikakvih znanja iz medicine ne može se očekivati da on može shvatiti značenja pojma operacija u odnosu na tvrdnju dr. Blagojevića da je rana hirurški obrađena tako da su sva devastirana tkiva uklonjena i da mu je stavljena gipsana imobilizacija radi toga što je postojao više ulomaka u tom prijelomu. Na kraju, optužnica je navela upravo one povrede na oštećenom koje su navedene u medicinskoj dokumentaciji i iskazima svjedoka i vještaka a te činjenice koje se razlikuju od onoga što je oštećeni naveo ne čine upitnim, a posebice ne netočnim, dio njegovog iskaza glede odlučnih činjenica koje su utvrđene i kroz druge dokaze i što će biti detaljno obrazloženo.

Analizom ovih iskaza, kao i materijalnih dokaza, sudsko vijeće kao odlučne činjenice utvrđuje da je upravo optuženik Vjeko Kalač zv. Zenga izdvojio civila oštećenog Šafro, naredio mu da trči, a potom ispalio rafal u predjelu njegovih nogu i ranio ga nanijevši mu prostrijelne rane desne potkoljenice i višekomadni komplicirani prijelom donjeg dijela desne potkoljenice.

Glede ovih odlučnih činjenica nema nesuglasnosti u iskazima prethodno navedenih svjedoka. Iskazi pojedinih svjedoka se razlikuju u nebitnim detaljima (koliko je osoba izvedeno iz zatvora Heliodrom, šta je optuženik imao na glavi, što je i kada netko nekome rekao...) i oni nisu od utjecaja na odlučne činjenice.

Iskaz svjedoka oštećenog Seada Šafre koji djelomično odstupa od iskaza ostalih saslušanih svjedoka glede dešavanja nakon ranjavanja također ne dovodi u pitanja utvrđenja o odlučnim činjenicama - da je upravo optuženik Vjeko Kalač zv. Zenga izdvojio oštećenog Seada Šafro, naredio mu da trči, a potom ispalio rafal u predjelu njegovih nogu i ranio ga.

Neosnovana je obrana koja sugerira da pojedini svjedoci nisu vidjeli tko je pucao već to samo pretpostavljaju. Tako je svjedok Zvonko Krtalić nedvojbeno naveo da je čuo kako Zenga Vjeko Kalač, kome je i predao zatvorenike, jednom zatvoreniku govori trebaš trčati do one kuće i nazad da vidim kako ste spremni, da je čuo rafal, da je vidio da momak leži i traži pomoć, da je Zengi puška bila u rukama, da mu je Zenga rekao da je htio pobjeći pa mu je pucao u noge. Dakle, svjedok je i pričao sa optuženikom na temu razloga zbog kojih je pucao na oštećenom a on mu je odgovorio da je htio pobjeći pa mu je pucao u noge.

Svjedok Merkez Marić je u svom iskazu naveo da je neki vojnik nakon nekog vremena uzeo tog zatvorenika Šafro i odveo ga do tranšeja, govori mu da trči, pri čemu se derao i psovao mu galameći na njega. Naređivao je Šafri da trči što je ovaj morao uraditi, pa je trčao brzo koliko je mogao u velikom strahu kroz tranšeje, iznad tranšeja, a za to vrijeme je taj vojnik više puta rafalno pucao oko njegovih nogu. Vojnik se kretao iza njega na udaljenosti oko 10-tak do 20-tak metara, pri čemu je iz puške kojom je bio naoružan pucao kratke rafale i sve do momenta do kad Šafro nije mogao tračati jer je pao na zemlju pogođen tim rafalima u jednu ili obje noge, nisam sasvim siguran zbog proteka vremena. Ja sam od njih dvojice zajedno sa ovim ostalim zatvorenicama bio udaljen nekih 5, 6 metara. Dakle, nema nikakve razlike između iskaza ovog svjedoka i svjedoka Krtalića, ali ni ostalih svjedoka, glede odlučnih činjenica zbog čega je neosnovana sugestija da svjedok to nije vidio.

Neosnovana je i obrana koja tvrdi da svjedok Azrudin Brodlić nije vidio tko je pucao jer je bio okrenut leđima iz čega izvodi zaključak da optuženik nije pucao. Svjedok Azrudin Brodlić

je izjavio kako je Zenga tražio od Šafre da prizna da ima brata u Armiji, da je Zenga bio pripit, da se čula galama i poslije rafal, čulo se zapomaganje, pucnjevi su se čuli iz pravca iza te šupe, on je sjedio tu blizu, Šafro je jaukao, Zenga je bio naoružan. Potvrđuje da je u istrazi vršio prepoznavanje osoba sa fotografija i da je prepoznao optuženika kao osobu koja je pucala.

Kada se ovaj iskaz dovede u svezu sa iskazima oštećenog i svjedoka Krtalića i Marića onda je jasno da je jedini vojnik koji je na opisani način razgovarao sa oštećenim i koji je pucao na njega upravo optuženik.

Sudsko vijeće zaključuje da određene i nebitne razlike u iskazima pojedinih svjedoka ne dovode u pitanje vjerodostojnost iskaza svjedoka u svezi samog kritičnog događaja, uloge i radnji optuženika. Naime, sposobnost upamćivanja i reproduciranja upamćenog nije jednaka kod svih ljudi, pa i svjedoka, posebice imajući u vidu protok vremena od oko dvadeset godina. Svakako imati je u vidu da se sve dešavalo u ratu, na samoj bojišnici, pa je posebno stanje u kojem se pojedini svjedok nalazi moglo utjecati na njegovu sposobnost upamćivanja pojedinosti određenih događaja i na mogućnost njihovog reproduciranja. Svaka osoba u danoj situaciji zbog toga i te kako osjeća strah za svoj život što zasigurno ima jak utjecaj na sposobnost njenog zapažanja detalja. Ti detalji svjedočenja oštećenog su zanemarivi i bez odlučnog utjecaja na odlučnu činjenicu da je upravo optuženik izdvojio oštećenog Seada Šafro, naredio mu da trči, a potom ispalio rafal u predjelu njegovih nogu i ranio ga.

Sud je posebice cijenio iskaze svjedoka obrane te ih doveo u svezu sa iskazima svjedoka optužbe i materijalnim dokazima pa je zaključio da im ne poklanja vjeru i da oni ne dovode u pitanje prethodno obrazložena utvrđenja suda o odlučnim činjenicama.

Tako je svjedok Franjo Smoljan je izjavio da poznaje Vjeku Kalača iz rata, da je on bio na poziciji Gatačkih kuća i da tamo, kada je on bio na smjeni, nije viđao Vjeku Kalača. Dakle, svjedok tvrdi da u vrijeme kada je on bio na položaju na poziciji Gatačkih kuća sa njim nije bio optuženik što ne znači da optuženik nije bio na tom položaju u vrijeme kada svjedok nije bio na tom položaju. Navodi i da se ne sjeća da je netko ranjen kod Gatačkih kuća. To što se neka osoba ne sjeća da je netko ranjen kod Gatačkih kuća apsolutno ne znači da se ranjavanje nije desilo. Posebice kada se ima u vidu da iz iskaza svjedoka proizlazi da je na poziciji Gatačkih kuća bio u smjenama, dakle ne stalno u kontinuitetu.

Svjedok Jozo Čarluk je izjavio, između ostalog, da je u vrijeme kritičnog događaja bio kod kuće (nije bio na položaju) te da on ne zna gdje je u to vrijeme bio optuženik. Ova tvrdnja svjedoka sama za sebe sve govori.

Svjedok Stanko Cvitković je u svom iskazu prvo rekao da je sa Vjekom Kalačem bio na položaju kod Gatačkih kuća, a nakon toga kaže da su bili na mostu. Već ovo njegovom iskazu daje znatnu dozu neuvjerljivosti. Iskaz je potpuno suprotan iskazima svih svjedoka optužbe koji su prethodno detaljno analizirani i obrazloženi pa ih nema potrebe ponavljati. Suprotan je i materijalnoj dokumentaciji - Izvodu iz knjige dežurstva u zatvoru Heliódrom za dan 24. 9. 1993. god. 72000386 i br. 7720003850 u kome se navodi da su dana 24. 9. 1993. god. iz zatvora Heliódrom odvedeni Azrudin Brodlić, Merkez Marić, Sulejman Pandur i Sead Šafro, da Sead Šafro nije vraćen jer je ranjen i da je osiguranje bio Vjeko Kalač.

Svjedok Leo Spužević u svom iskazu naglašava da je sa optuženikom u prijateljskim odnosima i da je imao poštovanje prema njemu. Tvrdi i da je kritičnog dana Vjeko bio raspoređen na mostu. Kada se ovaj iskaz dovede u svezu sa iskazima svjedoka optužbe i materijalnom dokumentacijom on se pokazuje kao neistinit i upravljen na pomaganje optuženiku iz kojih razloga ga sud nije ni prihvatio istinitim. Ovo i stoga jer je svjedok Zvonko Krtalić nedvojbeno rekao da je zarobljenike predao optuženiku kod Gatačkih kuća, a zatim je i opisao kako se događaj desio.

Svjedok Rudolf Pehar tvrdi da je 1993. god. bio na Gatačkim kućama, a Zenga tu nije bio, bio je na mostu. Dovodeći ovaj iskaz u svezu sa iskazima svjedoka optužbe i materijalnom dokumentacijom sud ga ocijeni ne samo suprotnim tim dokazima već i neistinitim i upravljanim na pomaganje optuženiku. Ovo stoga što su, a kako je to prethodno detaljno analizirano i obrazloženo, optuženik u kritično vrijeme bio na poziciji Gatačkih kuća.

Na kraju sud je analizirao i Izvješće Središnjeg vojnog zatvora br. 708/93 od 25. 9. 1993. godine prema kojem je Vjeko Kalač osiguravao četiri zatvorenika koji su odvedeni na rad i u kome se navodi da su usmeno izvješteni je u krugu vojarnje Heliiodrom od granate MOS-a ranjen Senad (Hakije) Šafro kome je ukazana pomoć nakon čega je prebačen na Kirurgiju.

Ovdje se navodi usmeno izvješće koje ne prati nikakav drugi dokaz – nedostaje podatak tko je o ovome događaju izvijestio nadležne, kada se događaj desio, tko je odvezao ranjenog u bolnicu niti što je poduzeto u smislu provjere točnosti ovakvog usmenog izvješća, a što je uobičajeno u ovakvim situacijama. Pored toga podatak o navodnom ranjavanju je suprotan svim prethodno utvrđenim i obrazloženim činjenicama zbog čega je neprihvatljiva teza da je Sead Šafro ranjen od granate u vojarni Heliiodrom a ne na području Gatačkih kuća od strane Vjeka Kalača. Sud također konstatira da se u Izvješću kao ranjenik navodi Senad, dok je prema optužnici i izvedenim dokazima oštećeni Sead.

Kada se ovaj dokaz dovede u svezu sa iskazom svjedoka Dalibora Martinovića koji je kao vojni policajac poznao i opisao procedure odvođenja i vraćanja zatvorenika sa Heliiodroma pa je tako i naveo da se kod vraćanja zatvorenika vršila prozivka, da bi se u situaciji ako je netko od zatvorenika nedostajao to evidentiralo u knjigu koja se vodila i onda se izvješćivalo zapovjedništvo zatvora a onda se dalje o razlozima nedolaska nekog zatvorenika vodila istraga. Dakle, ništa od uobičajene i standardne procedure ovdje nema što je također razlog da sud ne prihvaća tezu o navodnom ranjavanju oštećenog u krugu vojarnje Heliiodrom.

Iz navedenih razloga je neosnovana obrana da je Sead Šafro ranjen od ispaljene granate u vojarni Heliiodrom.

Radnje optuženika prema zatočenom civilu predstavlja kršenje odredbe članka 3. stavak 1. točka a) Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba za vrijeme rata od 12. 8. 1949. godine. Dakle, Sudsko vijeće je sve činjenice koje su išle na štetu optuženika (*in peius*) utvrdio sa potpunom izvjesnošću: da je optuženik bio uniformiran i naoružan, da se djelo dogodilo u vrijeme ratnog oružanog sukoba na širem području Mostara, da je oštećeni Sead Šafro bio civil zatvoren u logoru za ratne zarobljenike i civile, da je optuženik bio u uniformi i naoružan puškom te da je pucao u civila Seada Šafro te ga ranio.

Drugim riječima u konkretnoj situaciji nije bilo mjesta primjeni pravila *in dubio pro reo*. Ovo stoga što nema sumnje glede postojanja činjenica koje čine obilježja kaznenog djela ili o kojima ovisi primjena neke odredbe kaznenog zakonodavstva. Iz prethodnog obrazloženja presude proizlazi da je sud, nakon ocjene izvedenih dokaza pojedinačno i u svezi sa ostalim dokazima, izveo zaključak o dokazanosti ili nedokazanosti činjenica od značaja za odlučivanje u konkretnoj kaznenopravnoj stvari i našao da ne postoji sumnja glede postojanja činjenica koje čine obilježja kaznenog djela ili od kojih ovisi primjena neke odredbe kaznenog zakonodavstva zbog čega nije ni bilo mjesta primjeni instituta *in dubio pro reo*.

Pri izvršenju kaznenih djela iz ove presude optuženik je postupio sa direktnim umišljajem. On je imao svijest o djelu i o svim okolnostima događaja o djelu kao cjelini, bio je svjestan da zatočeni civil strahuju za svoj život i da je imao je jasnu sliku o svom djelu. Mogao je spoznati sve postojeće okolnosti danih situacija i predvidjeti i sebi predstaviti buduće okolnosti i posljedice. Prije nego je počinjao radnje izvršenja optuženik je u svojoj svijesti imao sve bitne okolnosti i na njih je mislio. Znao je da zatočeni civil mora imati zaštitu, ali ga je htio izložiti

fizičkom nasilju. Bio je svjestan da svojim postupcima, bez ikakvog realnog povoda, kada on nije u mogućnosti da se zaštiti pucanjem na njega nanosi fizičke povrede civilu Seadu Šafri. Optuženik je postupao u takvim okolnostima koje mu omogućavaju njegovu dominaciju nad žrtvom, koja je nemoćna pružiti otpor ili se zaštititi, on je siguran u ostvarenje svojih djela i u nastupanje posljedice iz čega proizlazi pouzdan zaključak o htijenju djela.

Prilikom odlučivanja o kazni sud je cijenio sve okolnosti koje utječu na odmjeravanje kazne. Cijeneći objektivnu težinu kaznenog djela sud nalazi da je kazneno djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iznimno teško kazneno djelo koje čak i danas nakon rata unosi uznemirenost i nesigurnost u društvenoj zajednici. Zbog toga se mora poslati odlučna poruka svim potencijalnim počiniteljima ovih djela da sud blažim kažnjavanjem neće honorirati ili tolerirati ovakve protuzakoničnosti.

Od otegotnih okolnosti sud je našao da je optuženik kod izvršenja kaznenog djela ispoljio veliku bezobzirnost te odsustvo bilo kakve osjetljivosti za život drugih. Svakako i upornost i veliku odlučnost u protupravnom činjenju.

Sud je kod optuženika od olakotnih okolnosti našao da je osoba koja nije osuđivana niti se protiv njega vodi neki drugi kazneni postupak te da je riječ o bolesnoj osobi invalidu (nema jednu šaku).

Sud je našao i da sve navedene olakotne okolnosti u svom zbroju predstavljaju osobito olakotnu okolnost koja po čl. 42. st. 2. preuzetog KZ SFRJ može biti osnova za ublažavanje kazne.

Međutim, sud je našao i da objektivna težina djela i otegotne okolnost (posebice izražena bezobzirnost te odsustvo bilo kakve osjetljivosti za život drugih, upornost i velika odlučnost u protupravnom činjenju) izrazito prevladavaju nad olakotnim okolnostima (uključujući i osobito olakotnu u njihovom zbroju) te se moraju odraziti i u količine odmjerene kazne.

Pri odmjeravanju kazne ovaj sud je pošao od toga da je za djelo koje je optuženik počinio propisana kazna zatvora u trajanju od pet do petnaest godina te da je kaznu moguće izreći i ispod zakonskog minimuma primjenom odredbi o ublažavanju kazne temeljem čl. 42. tč. 2. preuzetog KZ SFRJ onda kada sud utvrdi postojanje osobito olakotnih okolnosti, s tim da se kazna po odredbi čl. 43. st. 1. toč. 1. može ublažiti do jedne godine zatvora. Pri tome je vijeće vodilo računa, odlučujući o visini kazni optuženiku, o tome da je za najteže oblike kaznenih djela ratnog zločina iz Glave XVI preuzetog KZ SFRJ moguće izreći kaznu zatvora najviše 15 godina te da je potrebno pri odmjeravanju kazne optuženiku za djelo za koje je oglašen krivim ovom presudom, u skladu sa čl. 41. st. 1. preuzetog KZ SFRJ, imati u vidu svrhu kažnjavanja i uzeti u obzir sve okolnosti koje su od značaja za odmjeravanje kazne.

Polazeći od svrhe kažnjavanja te cijeneći sve navedene okolnosti, kao i okolnost da je od počinjenja djela prošlo više od dvadeset godina, sud je našao da je svrhu kažnjavanje moguće postići kaznom zatvora od dvije godine i šest mjeseci. Ona je po ocjeni ovog suda dovoljna da bi se njome izrazila društvena osuda kaznenog djela, utjecalo na optuženike da ubuduće ne čine kaznena djela i da se potakne njihov preodgoj, da se utječe na ostale da ne čine ovakva kaznena djela i da se utječe na svijest građana o pogibeljnosti kaznenih djela i o pravednosti kažnjavanja učinitelja.

Temeljem čl. 202. st. 4. ZKP F BiH optuženik je oslobođen plaćanja troškova postupka iz čl. 199. st. 2. tč. a) do g) ZKP F BiH koji padaju na teret proračunskih sredstava. Ovo stoga što je riječ o osobi lošeg imovnog stanja.

Temeljem čl. 212. st. 3. ZKP F BiH oštećeni je sa imovinskopravnim zahtjevom upućen na parnicu iz razloga jer sudu nije konkretizirao odštetni zahtjev, kako glede pravne osnove tako ni visine iznosa.

Zapisničar
Dragana Leko

Predsjednik vijeća
Marin Zadrčić

PRAVNA POUKA: Protiv ove presude nezadovoljna strana ima pravo žalbe Vrhovnom sudu F BiH u roku od petnaest dana računajući od dana njenog prijema. Žalba se podnosi putem ovog suda u tri primjerka.